

Projekt zavádění bezpečnostních a ochranných opatření vůči nečlenským zemím EU

Bc. Ivana Duchoňová

Diplomová práce
2010

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Ivana DUCHOŇOVÁ**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Projekt zavádění bezpečnostních a ochranných opatření vůči nečlenským zemím EU**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Provedte rozbor opatření z oblasti bezpečnostních a ochranných opatření vůči nečlenským zemím EU z pohledu Celní správy České republiky.

II. Praktická část

- Analyzujte současný stav zabezpečení platných opatření v Celní správě České republiky a v Evropské unii.
- Vypracujte projekt zvýšení účinnosti bezpečnostních a ochranných opatření vůči nečlenským zemím.
- Projekt podrobte nákladové a rizikové analýze včetně zpracování jeho časového harmonogramu.

Závěr

Rozsah práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] FOTR, J., DĚDINA, J., HRŮZOVÁ, H. Manažerské rozhodování. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2003. 250 s. ISBN 80-86119-69-6.
[2] POMAHAČ, R., VIDLÁKOVÁ, O. Veřejná správa. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 290 s. ISBN 80-7179-748-0.
[3] SMEJKAL, V., RAIS, K. Řízení rizik. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2003. 270 s. ISBN 80-247-0198-7.

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Josef Kubik, CSc.
Ústav managementu a marketingu
Datum zadání diplomové práce: 29. března 2010
Termín odevzdání diplomové práce: 3. května 2010

Ve Zlíně dne 29. března 2010

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

prof. RNDr. Reně Wokoun, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 3.5.2010

.....

1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být těž nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše, přitom se přihlížející k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem diplomové práce je seznámit s bezpečnostními a ochrannými opatřeními v zahraničním obchodě, která Česká republika zavádí zejména vůči nečlenským zemím EU, analyzovat současný stav opatření, popsat realizaci systému opatření v Celní správě České republiky a navrhnout projekt na zvýšení účinnosti bezpečnostních a ochranných opatření v praxi.

Objasňuje důvody zavedení bezpečnostních a ochranných opatření v mezinárodním obchodě, vysvětluje význam těchto opatření. V teoretické části přináší přehled systému bezpečnostních a ochranných opatření v různých oblastech včetně právního prostředí. Ukazuje proces řízení rizik v celní správě a systém, jakým jsou podchycována případná rizika a také spolupráci s EU v oblasti bezpečnosti a ochrany. Projektová část práce uvádí možnosti jak zvýšit účinnost provádění bezpečnostních a ochranných opatření v rámci celního řízení probíhajícího na celním úřadě.

Klíčová slova: bezpečnostní opatření, ochranná opatření, celní správa, nečlenské země EU.

ABSTRACT

The thesis aims to ascertain the safety and security measures in foreign trade, which introduces the Czech Republic in particular towards non-EU countries, analyze the current state measures, describe the implementation of measures in the Customs Administration of the Czech Republic and propose a project to increase the effectiveness of security and safety measures in practice.

It explains the reasons for the introduction of security and safety measures in international trade, explains the importance of these measures. The theoretical part provides an overview of security and safety measures in various areas including the regulatory environment. Shows the process of risk management and customs administration system, such as capturing potential risks as well as cooperation with EU on security and protection. Project part provides options to increase the efficiency of the implementation of security and safety safeguards in customs proceedings pending at the office.

Keywords: safety measures, security measures, non-EU countries, Customs Administration.

Tímto bych chtěla poděkovat všem, kteří mi pomáhali při vypracování diplomové práce a trpělivě odpovídali na otázky, týkající se dané problematiky. Dále děkuji rodině za podporu a trpělivost.

V neposlední řadě bych ráda poděkovala panu doc. Ing. Josefu Kubíkovi, CSc. za trpělivost a pomoc při vytváření této práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
1 TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VÝZNAM BEZPEČNOSTNÍCH A OCHRANNÝCH OPATŘENÍ	12
2 MEZINÁRODNÍ SANKCE.....	13
2.1 ZBROJNÍ EMBARGA.....	13
2.2 HOSPODÁŘSKÉ A FINANČNÍ SANKCE	14
2.3 OMEZENÍ VSTUPU	14
3 SYSTÉM BEZPEČNOSTNÍCH OPATŘENÍ	15
3.1 AGENS A TOXINY	15
3.2 CHEMICKÉ LÁTKY.....	16
3.3 CHEMICKÉ ZBRANĚ	16
3.4 MEZINÁRODNÍ KONTROLNÍ REŽIMY	17
3.5 STŘELNÉ ZBRANĚ, STŘELIVO, VÝBUŠNINY A VÝROBKY	18
3.6 RADIOAKTIVNÍ LÁTKY A RADIOAKTIVNÍ MATERIÁL	19
3.7 VOJENSKÝ MATERIÁL	20
4 SYSTÉM OCHRANNÝCH OPATŘENÍ.....	22
4.1 BEZPEČNOST POTRAVIN.....	22
4.2 BIOCIDNÍ PŘÍPRAVKY.....	23
4.3 CITES.....	24
4.4 GENETICKY MODIFIKOVANÉ ORGANISMY A GENETICKÉ PRODUKTY	25
4.5 KULTURNÍ DĚDICTVÍ.....	26
4.6 LÉKY A LÉČIVA.....	27
4.7 OBALY	28
4.8 OBECNÁ BEZPEČNOST VÝROBKŮ	29
4.9 OVZDUŠÍ	30
4.10 ZÁSILKY PODLÉHAJÍCÍ DOVOZNÍ ROSTLINOLÉKAŘSKÉ KONTROLE.....	31
5 BEZPEČNOSTNÍ NOVELA.....	32
6 SHRUTÍ.....	34

II	PRAKTICKÁ ČÁST	35
7	CELNÍ SPRÁVA	36
7.1	ORGANIZAČNÍ STRUKTURA	36
7.2	KOMPETENCE CELNÍ SPRÁVY	37
7.3	PROCESY PODPORUJÍCÍ KVALITU OCHRANNÝCH A BEZPEČNOSTNÍCH OPATŘENÍ	40
8	REALIZACE BEZPEČNOSTNÍCH A OCHRANNÝCH OPATŘENÍ	48
8.1	REALIZACE BEZPEČNOSTNÍCH OPATŘENÍ	48
8.2	REALIZACE OCHRANNÝCH OPATŘENÍ	56
8.3	VÝJIMKY	64
8.4	BEZPEČNOSTNÍ A OCHRANNÁ OPATŘENÍ V ČR A EU	65
9	PROJEKT ZVÝŠENÍ ÚČINNOSTI BEZPEČNOSTNÍCH A OCHRANNÝCH OPATŘENÍ	67
9.1	PROJEKTOVÝ ZÁMĚR	67
9.2	ZAJIŠTĚNÍ PROJEKTU A MĚŘENÍ EFEKTIVITY PROJEKTU	73
9.3	ČASOVÝ HARMONOGRAM PROJEKTU	74
9.4	NÁKLADOVÁ ANALÝZA	76
9.5	RIZIKA PROJEKTU	78
	ZÁVĚR	80
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	81
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	85
	SEZNAM OBRÁZKŮ	86
	SEZNAM TABULEK	87

ÚVOD

Organizovaný zločin představuje velké bezpečnostní riziko ohrožující stabilitu hospodářského systému v celém světě. Vyznačuje se neustálým pácháním řízené závažné trestné činnosti skupinami nebo různými organizacemi. Z tohoto důvodu existují mezinárodní organizace (Rada Evropy, Evropská unie, Organizace spojených národů), které se zabývají vytvářením řady opatření proti organizovanému zločinu a současně řídí, v jednotlivých zemích, činnost národních aktivit. S postupující globalizací se rozšiřují negativní dopady organizovaného zločinu, jakými jsou např. korupce, obchod s lidmi, praní špinavých peněz, pašování zbraní nebo obchod s drogami. Svůj podíl na tomto stavu nese také stále větší rozmach moderních technologií.

Zásadní bezpečnostní výzvou současného světa je terorismus (zhoršená bezpečnostní situace přetrvává od útoků na USA dne 11.9.2001). Evropská unie přijala protiteroristickou strategii jejíž částí je „Akční plán EU pro boj proti terorismu“. Podnětem pro vznik této strategie byly teroristické útoky v Londýně v roce 2005. Dalším dokumentem Evropské unie, spadající do oblasti boje proti terorismu, je akční plán k posílení bezpečnosti výbušnin. Na základě tohoto plánu bude přijímána řada preventivních opatření. Jedním z takovýchto opatření je celní spolupráce zemí Evropské unie. Má zefektivnit jak spolupráci mezi jednotlivými celními správami tak i mezi celními správami a policií. Vytvořením společných center se budou země podílet na prevenci a potlačování trestné činnosti, především pak té příhraniční.

Novou hrozbou se stává také možnost použití biologických a chemických zbraní nebo radiologických látek, které představují hrozbu pro životní prostředí. Rovněž mezinárodní obchod s ohroženými živočišnými nebo rostlinnými druhy je pod dohledem celních orgánů. Pro případy dovozu uvedených látek ve zvýšeném množství nebo dovozu chráněných exemplářů se ČR zavázala k přijmutí určitých ochranných opatření proti těmto dovozům.

Výše jmenované důvody přinutily Evropskou unii připravit bezpečnostní novelu celních předpisů, která je průlomová z hlediska přístupu ke kontrolám dováženého a vyváženého zboží. Cílem je zpřísnit kontroly dováženého zboží na jedné straně a zachovat plynulost mezinárodní přepravy a výměny zboží na straně druhé.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝZNAM BEZPEČNOSTNÍCH A OCHRANNÝCH OPATŘENÍ

V celním řízení v České republice došlo k významným změnám v 90. letech 20. století, kdy se celní řízení značně zjednodušilo díky zavedení a postupnému zdokonalování celního informačního systému. Základem byly změny celních předpisů, které k takovému zjednodušení celních formalit směřovaly. Zásadní změny souvisely se vstupem ČR do EU. Postupy celních orgánů v rámci celního řízení přestala upravovat národní legislativa a na její místo nastoupila legislativa komunitární, která sjednocuje postupy při celním řízení pro všechny členské státy EU. Celní správa České republiky se zapojila do procesu modernizace celního řízení. To se přizpůsobuje nejen novému celnímu kodexu EU, ale i navazujícímu programu jednotného počítačového zpracování celních režimů v rámci EU takzvanému e-Customs. Cílem zavádění těchto moderních postupů je zjednodušení a další sjednocení celního řízení ve všech členských státech EU při zavedení nových bezpečnostních a ochranných opatření v rámci společného boje nejen proti terorismu ale také proti ohrožování životního prostředí před nežádoucími vlivy jakými je např. obchod s chráněnými živočišnými nebo rostlinnými exempláři.

EU zavádí různé nástroje k eliminaci rizik ohrožujících bezpečnost životního prostředí a života občanů. Jedním z nástrojů společného postoje zemí EU pro zachování bezpečnosti je společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP) zakotvená ve Smlouvě o Evropské unii. Cíle SZBP představují:

- zabezpečování společných hodnot, základních zájmů, nezávislosti a integrity Unie,
- zachování míru a posilování mezinárodní bezpečnosti i na vnějších hranicích,
- všestranné posilování bezpečnosti Unie ve všech formách,
- podporu mezinárodní spolupráce,
- rozvoj a upevňování demokracie a právního státu a respektování lidských práv a svobod.

Další nástroje jsou rozvedeny v následujících pasážích.

2 MEZINÁRODNÍ SANKCE

V rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky uplatňuje Evropská unie vůči třetím zemím, tj. nečlenským zemím EU, mezinárodní sankce, resp. omezující opatření za účelem dosažení cíle SZBP. Tato omezující opatření se mohou týkat nejen vlád třetích zemí ale také nestátních subjektů a jednotlivců (např. teroristických skupin a jednotlivých teroristů). Jedná se buď o komunitární opatření EU, nebo o opatření na základě závazných rezolucí Rady bezpečnosti Organizace spojených národů. K nejpoužívanějším v posledních letech patří zbrojní embarga, konkrétní nebo obecná obchodní omezení (např. zákazy dovozu a vývozu) finanční omezení (např. zákaz finančních transakcí), omezení vstupu do zemí EU. [22]

Oblast provádění mezinárodních sankcí je na národní úrovni upravena zejména v následujících právních předpisech:

- zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí,
- zákon č. 70/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o mezinárodních sankcích,
- vyhláška č. 281/2006 Sb., o podrobnostech způsobu plnění oznamovací povinnosti podle zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí,
- vyhláška č. 282/2006 Sb., kterou se stanoví vzor služebního průkazu,

Z rozsáhlé komunitární právní úpravy uvedme namátkou nařízení Rady (ES) č. 2580/2001 ze dne 27. prosince 2001 o zvláštních omezujících opatřeních namířených proti některým osobám a subjektům s cílem bojovat proti terorismu, společný postoj Rady 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001 o použití zvláštních opatření k boji proti terorismu, ve znění společného postoje Rady 2007/871/SZBP a společného postoje Rady 2008/346/SZBP, nařízení Rady (ES) č. 881/2002, kterým se zavádí zvláštní omezující opatření namířená proti určitým osobám a subjektům spojeným s Usámou bin Ládinem, sítí AL-Kajda a Talibánem, v platném znění, a další.

2.1 Zbrojní embarga

Lze je použít k zastavení přísunu vojenského materiálu a zbraní do oblastí konfliktů nebo do zemí s režimem, u něhož je pravděpodobné, že by mohlo dojít k útoku na jinou zemi.

Embargo se uplatňuje prostřednictvím zákazu prodeje, dodávek, vývozu nebo převodu zbraní a souvisejícího materiálu všeho druhu tj. včetně zbraní a střeliva, vojenského vybavení, vojenských vozidel a náhradních dílů. Dále lze uplatnit zákaz financování, technické pomoci a služeb souvisejících s vojenskou činností a také s výrobou, údržbou a užíváním zbraní a souvisejícího materiálu všeho druhu. Výjimky z těchto zákazů tvoří humanitární pomoc nebo ochrana, pomoc při budování institucí nebo řešení krizí nebo odminování. [22]

2.2 Hospodářské a finanční sankce

EU je významným hospodářským a finančním partnerem a proto mohou být opatření z této oblasti velmi účinná. Sankce mohou zahrnovat zákaz vývozu nebo dovozu (např. ropy, diamantů nebo dřeva), zákaz poskytování určitých služeb např. zprostředkovatelských, zákaz letů, zákaz pohybu kapitálu, plateb, investic nebo odnětí celních preferencí neboli úlevy na cle. Cílené finanční sankce mohou být ze strany EU určeny konkrétním osobám, skupinám nebo subjektům odpovědným za nežádoucí jednání. Pak dochází ke zmrazení finančních prostředků osoby nebo subjektu. I zde existují výjimky, jakými jsou finanční prostředky nutné na základní potřeby, léky, nájem apod.

2.3 Omezení vstupu

Státním příslušníkům třetích zemí lze prostřednictvím tohoto druhu sankce zakázat vstup do EU. V tomto případě musí členské státy přijmout veškerá nezbytná opatření k tomu, aby zabránili vstupu, na území státu nebo tranzitu přes toto území, nežádoucím osobám (osoby jsou uvedeny na zvláštním seznamu). Existují výjimky ze zákazu vstupu např. z důvodu humanitární pomoci.

Opatření se vždy volí podle toho, jakého výsledku chce země dosáhnout. Pak mohou být uplatněny také diplomatické sankce (např. vyhoštění diplomatů, pozastavení oficiálních návštěv), pozastavení spolupráce se třetí zemí, bojkot sportovních a kulturních akcí apod.

Ochranná a bezpečnostní opatření tvoří ucelený systém v podobě zákazů a omezení v následujících zájmových oblastech. Jedná se o oblasti, u kterých je předpoklad, že jejich prostřednictvím by mohlo dojít k ohrožení státu nebo území Společenství.

3 SYSTÉM BEZPEČNOSTNÍCH OPATŘENÍ

Jedná se o přehled bezpečnostních opatření, jejichž dodržování spadá do činnosti celní správy potažmo celních úřadů. Jsou definovány a rozebrány jednotlivé oblasti opatření včetně jejich komunitární a národní legislativní úpravy. Rovněž je popsána součinnost celní správy s ostatními institucemi, pracujícími v dané oblasti.

3.1 Agens a toxiny

Státní správu, týkající se dodržování zákazu bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní, vykonává SÚJB, který současně působí jako národní úřad pro účely plnění Úmluvy o zákazu vývoje, výroby a hromadění zásob bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o jejich zničení. Jedná se o bakteriologické (biologické) a toxinové zbraně, které poškozují zdraví lidí nebo zvířat nebo způsobují jejich smrt nebo poškozují rostliny anebo způsobují hospodářské škody. [24]

Legislativní stránka kontroly vývozu a dovozu rizikových biologických agens a toxinů je upravena zejména:

- zákonem č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláškou č. 474/2002 Sb., kterou se provádí zákon č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů,
- Úmluvou o zákazu vývoje, výroby a hromadění zásob bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o jejich zničení, vyhlášená pod č. 96/1975 Sb. (dále jen "Úmluva"),
- zákonem č. 21/1997 Sb., o kontrole vývozu a dovozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláškou č. 397/2003 Sb., kterou se provádí zákon č. 21/1997 Sb., o kontrole vývozu a dovozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům, ve znění pozdějších předpisů.

Na základě zákona je dovoz, vývoz, přeprava, obchodování, vývoj, výroba, hromadění, držení, zpracování, použití, spotřeba a jiné nakládání s bakteriologickými (biologickými) a toxinovými zbraněmi, zakázán a rovněž i dovoz, vývoz, obchodování, vývoj, výroba, hromadění, držení a jiné nakládání se zařízením pro výrobu bakteriologických (biologických) nebo toxinových zbraní a jejich nosičů nebo projektování, výstavba a užívání provozů k jejich výrobě, je zakázán. Nad těmito obchodními operacemi vykonávají dozor celní úřady.

3.2 Chemické látky

Celní orgány provádí kontrolu dovozu a vývozu nebezpečných chemických látek a přípravků stanovenou nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 689/2008 ze dne 17. června 2008, o vývozu a dovozu nebezpečných chemických látek. Národní legislativu představuje zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Kontrola se vztahuje i na země Společenství.

Chemickými látkami jsou myšleny chemické prvky a jejich sloučeniny v přírodním stavu nebo získané výrobním postupem, přípravky směsi nebo roztoky složené ze dvou nebo více látek, nebezpečnými látkami nebo nebezpečnými přípravky látky nebo přípravky, které mají jednu nebo více nebezpečných vlastností uvedených v zákoně. [25]

3.3 Chemické zbraně

V kompetenci celních orgánů je rovněž kontrola dovozu, vývozu a přepravy zboží přes území Společenství, na které se vztahují opatření související se zákazem chemických zbraní. Právní úpravu této problematiky zajišťují zejména následující normy:

- zákon č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní upravuje práva a povinnosti fyzických nebo právnických osob, související se zákazem chemických zbraní a nakládáním s toxickými chemickými látkami a jejich prekurzory, zneužitelnými k porušování zákazu chemických zbraní,
- vyhláška č. 50/1997 Sb., kterou se provádí zákon o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní,

- Úmluva o zákazu vývoje, výroby, hromadění zásob a použití chemických zbraní a jejich zničení, vyhlášená sdělením Ministerstva zahraničních věcí ČR č. 94/1997 Sb.,
- zákon č. 21/1997 Sb., o kontrole vývozu a dovozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům, ve znění zákona č. 204/2002 Sb. a zákona č. 186/2004 Sb., (dále jen „zákon č. 21/1997 Sb.“), upravuje podmínky, za kterých lze vyvážet z České republiky nebo dovážet do České republiky zboží a technologie podléhající mezinárodním kontrolním režimům,
- vyhláška č. 397/2003 Sb., kterou se provádí zákon č. 21/1997 Sb., o kontrole vývozu a dovozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům, ve znění pozdějších předpisů.

Chemickými zbraněmi se rozumí toxické chemické látky a jejich prekurzory, které mohou být, vzhledem k jejich toxickým vlastnostem a množství, využity jako prostředek vedení bojové činnosti, dále munice a prostředky, z nichž se uvolňují chemické látky, určené k usmrcení nebo způsobení újmy na zdraví člověka nebo zvířete anebo k poškození rostlin nebo ekosystémů. Je zakázána výroba, vývoj, držení, použití a nakládání s chemickými zbraněmi, totéž se vztahuje na držení zařízení pro výrobu chemických zbraní nebo na užívání provozů k výrobě chemických zbraní. Rovněž je zakázán dovoz chemických zbraní nebo jejich tranzit přes území Společenství. [14]

Výkon státní správy v oblasti zákazu chemických zbraní provádí SÚJB, který současně vykonává působnost Úřadu pro kontrolu zákazu chemických zbraní.

3.4 Mezinárodní kontrolní režimy

Účelem mezinárodních kontrolních režimů je dohled nad zbožím a technologiemi dvojího užití a jejich přepravy po území Společenství. Jedná se o zboží, které lze použít k průmyslovému a jinému civilnímu využití ale jeho vlastnosti nevylučují využití pro vojenské účely nebo pro výrobu zbraní hromadného ničení.

Právní úpravu kontroly vývozu zboží dvojího použití a jeho přepravy uvnitř Společenství tvoří zejména:

- nařízení Rady (ES) č. 1334/2000, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu zboží a technologií dvojího použití, ve znění pozdějších předpisů (stanoví

system Společenství pro kontrolu vývozu zboží dvojího použití a seznam zboží dvojího použití, které této kontrole podléhá a stanoví také podmínky kontroly přepravy zboží dvojího použití uvnitř Společenství a seznam zboží dvojího použití, které podléhá kontrole při jeho přepravě v rámci Společenství),

- zákon č. 594/2004 Sb., jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu zboží a technologií dvojího užití (v návaznosti na nařízení Rady upravuje kontrolu vývozu zboží dvojího použití při dodržování mezinárodních režimů, mezinárodních smluv a ujednání, k jejichž plnění se Česká republika zavázala, jakož i některá práva a povinnosti vývozců zboží dvojího použití a dalších osob, které se na vývozu podílejí a dále práva a povinnosti osob přepravujících zboží dvojího použití z území České republiky na území jiného členského státu Společenství),
- nařízení vlády č. 595/2004 o stanovení formulářů žádosti o individuální a souhrnné vývozní povolení a žádosti o mezinárodní dovozní certifikát pro zboží a technologie dvojího užití,
- nařízení Rady č. 118/2007 ES se seznamy zboží dvojího užití,
- společná akce Rady Směrnice č. 2000/401 ES o unifikaci kontrol a rozšíření kontrol na poskytování technické pomoci s cílem předejít jejímu zneužití.

Zbožím dvojího použití je myšleno zboží včetně softwaru a technologií, které je možno použít jak pro civilní, tak i vojenské účely zahrnující veškeré zboží, které může být použito jak pro nevybušné účely, tak i pro jakoukoliv formu podpory výroby jaderných zbraní nebo jiných jaderných výbušných zařízení. [27]

Státní dozor nad oblastí kontroly vývozu zboží dvojího použití provádí MPO-LS. Samotné provádění kontroly je v kompetenci celních orgánů.

3.5 Střelné zbraně, střelivo, výbušniny a výrobky

Další kontrolovanou oblastí je dovoz, vývoz, tranzit a předání výbušnin a zahraniční obchod s vojenským materiálem. Problematika předání výbušnin je upravena zejména zákonem č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, dovoz, vývoz a tranzit upravuje Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR) vyhlášená pod č. 64/1987 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Kontrola se nevztahuje na výbušniny, výbušné předměty a pomůcky, které drží pro své potřeby ozbrojené síly České republiky, ozbrojené bezpečnostní sbory, celní orgány nebo zpravodajské služby ČR a na výbušniny, výbušné předměty a pomůcky, které drží pro své potřeby ozbrojené síly a sbory jiných států při jejich pobytu na území ČR, při průjezdu přes území ČR nebo při přeletu nad územím ČR, vyplývá-li to z mezinárodní smlouvy, kterou je ČR vázána a na střelivo. Státní dozor nad touto problematikou má Ministerstvo průmyslu a obchodu, které např. v případě pochybností rozhoduje o tom, zda se jedná o výbušniny, výbušný předmět nebo pyrotechnický výrobek. Praktickou stránku věci mají na starosti celní orgány.

Základním předpisem v oblasti střelných zbraní a střeliva je zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů. Existují výjimky, na něž se zákon nevztahuje jako např. zbraně a střelivo držené ozbrojenými složkami a bezpečnostními sbory státu, nebo zbraně, střelivo a vojenská munice prohlášená za kulturní památku apod.

3.6 Radioaktivní látky a radioaktivní materiál

Celní úřady dohlíží na dodržování podmínek dovozu, vývozu a přepravy radioaktivních látek, radioaktivních odpadů a jaderných materiálů. Radioaktivními jsou takové látky nebo materiály, které ohrožují radiační ochranu.

Výkon státní správy a dozor při využívání jaderné energie a ionizujícího záření a v oblasti radiační ochrany provádí SÚJB, který vykonává státní dozor nad jadernou bezpečností, jadernými položkami, fyzickou ochranou, radiační ochranou a havarijní připraveností a provádění kontrolu dodržování povinností podle zákona. Mimo jiné SÚJB také rozhoduje o zajištění nakládání s jadernými položkami, zdroji ionizujícího záření nebo s radioaktivními odpady, s nimiž je nakládáno v rozporu s právními předpisy, nebo kde není odstraňován vzniklý stav.

Právní úprava kontroly dovozu, vývozu a přepravy radioaktivních látek, radioaktivních odpadů a jaderných položek je obsažena zejména v následujících předpisech:

- zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

- vyhláška č. 317/2002 Sb., o typovém schvalování obalových souborů pro přepravu, skladování a ukládání jaderných materiálů a radioaktivních látek, o typovém schvalování zdrojů ionizujícího záření a o přepravě jaderných materiálů a určených radioaktivních látek (o typovém schvalování a přepravě),
- vyhláška č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně,
- vyhláška č. 179/2002 Sb., kterou se stanoví seznam vybraných položek a položek dvojího použití v jaderné oblasti,
- vyhláška č. 145/1997 Sb., o evidenci a kontrole jaderných materiálů a o jejich bližším vymezení, ve znění vyhlášky č. 316/2002 Sb.,
- nařízení Rady (EURATOM) č. 1493/93, o přepravách radioaktivních látek mezi členskými státy,
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR č. 65/2003 Sb., kterým se doplňuje sdělení č. 159/1997 Sb., č. 186/1998 Sb., č. 54/1999 Sb. a č. 93/2000 Sb. a č. 6/2002 Sb., o vyhlášení a přijetí změn a doplňků Příloh A a B Evropské dohody o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR).

3.7 Vojenský materiál

Oblast zahraničního obchodu s vojenským materiálem tvoří výjimku v právní úpravě, jelikož je primárně upravena pouze národním právem a není příliš závislá na právu komunitárním. Na národní úrovni je tato problematika upravena zákonem č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“). Zákon se nevztahuje na vývoz a nakládání s vojenským materiálem v souvislosti s působením Armády ČR, Policie ČR a dalších ozbrojených složek ČR mimo území ČR podle mezinárodních dohod a smluv uzavřených příslušnými státními orgány ČR. Zákon se rovněž nevztahuje na dovoz a nakládání s vojenským materiálem v souvislosti s působením ozbrojených složek jiných států, OSN a dalších mezinárodních organizací na území ČR podle mezinárodních dohod a smluv.

Obchodem s vojenským materiálem se rozumí vývoz vojenského materiálu přes hranice z ČR na území členských států Evropské unie, jakož i třetích zemí, dovoz vojenského materiálu přes hranice do ČR z členských států Evropské unie, jakož i ze třetích zemí, nakládání s vojenským materiálem v zahraničí osobami oprávněnými podle zákona a to včetně člen-

ských států Evropské unie. Spadá sem i plnění závazků vůči osobám ze třetích zemí nebo z členských států Evropské unie a přijímání plnění od těchto osob, jejichž předmětem je vojenský materiál uvedený v zákoně. Za obchod s vojenským materiálem je považován také písemný projev vůle směřující k uzavření smluv týkajících se obchodu s vojenským materiálem a s tím související přenos informací, reklama a zprostředkovatelská činnost.

Obchod s vojenským materiálem může provádět pouze právnická osoba se sídlem na území ČR (dále jen „právnická osoba“) na základě povolení, které vydává MPO-LS po obdržení souhlasu MZV, MO a MV. Obchod s vojenským materiálem může též provádět právnická osoba jménem ČR MO nebo MV, je-li to nutné z důvodu zajišťování obrany a bezpečnosti ČR nebo rozhodla-li o tom vláda. Rozhodnutí vlády nahrazuje povolení vydávané MPO-LS.

Kontrola povolení pro obchod s vojenským materiálem spadá do činnosti celních orgánů.

4 SYSTÉM OCHRANNÝCH OPATŘENÍ

Jedná se o přehled ochranných opatření, jejichž dodržování spadá do činnosti celní správy potažmo celních úřadů. Jsou definovány a rozebrány jednotlivé oblasti opatření včetně jejich komunitární a národní legislativní úpravy. Rovněž je zde popsána součinnost celní správy s ostatními institucemi, které mají co do činění v dané oblasti ochrany.

4.1 Bezpečnost potravin

Z důvodu kontroly potravin nebo surovin dovážených do ČR ze třetích zemí a potravin vyvážených z ČR do třetích zemí uzavřela Státní zemědělská a potravinářská inspekce (dále jen „SZPI“), jako orgán státního dozoru v této oblasti, dohodu o vzájemné součinnosti a spolupráci s Celní správou České republiky. Dohoda stanovuje podrobná pravidla spolupráce a výměny informací při výkonu úřední kontroly nad potravinami a surovinami neživočišného původu ze třetích zemí.

Legislativní stránku této problematiky upravuje, mimo jiné:

- zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění pozdějších předpisů,
- Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, v platném znění, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, kterým se zřizuje Evropský úřad pro nezávadnost potravin a kterým se stanoví postupy v oblasti nezávadnosti potravin.

Další legislativou jsou stanoveny zvláštní podmínky pro dovoz vybraných druhů potravin a surovin ze třetích zemí do EU. Jedná se o:

- dovoz zemědělských výrobků pocházejících ze třetích zemí po havárii jaderné elektrárny v Černobylu (řeší Nařízení rady (ES) č. 733/2008 ze dne 15. července 2008 o podmínkách dovozu zemědělských produktů pocházejících ze třetích zemí po havárii jaderné elektrárny v Černobylu, kdy do ovzduší uniklo množství radioaktivních částic,

- dovoz slunečnicového oleje pocházejícího nebo zasílaného z Ukrajiny vzhledem k riziku jeho kontaminace minerálním olejem (řeší nařízení Komise (ES) č. 1151/2009),
- dovoz ořechů, arašídů, mandlí, pistácií např. z Brazílie nebo USA z důvodu rizika jejich kontaminace aflatoxiny (řeší např. nařízení Komise (ES) č. 1152/2009, kterým se stanoví zvláštní podmínky dovozu některých potravin ze třetích zemí),
- dovoz guarové gumy pocházející nebo zasílané z Indie vzhledem k riziku její kontaminace pentachlorfenolem a dioxiny (řeší Nařízení Komise (EU) č. 258/2010, kterým se ukládají podmínky dovozu a další podobné oblasti dovozu potravin.

4.2 Biocidní přípravky

Jedná se o dovoz biocidních přípravků a účinných látek ze třetích zemí. Dovoz je kontrolován a evidován celní správou. Jsou to chemické látky nebo mikroorganismy, včetně virů a hub, které jsou určeny k použití v biocidním přípravku, a které svým specifickým nebo obecným účinkem působí na škodlivé organismy. [14]

Základními právními předpisy upravujícími problematiku dovozu biocidních přípravků nebo účinných látek jsou zejména:

- nařízení Komise (ES) č. 1896/2000 o první etapě programu podle čl. 16 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/8/ES o biocidních přípravcích,
- nařízení Komise (ES) č. 1687/2002 o dodatečné lhůtě stanovené v čl. 4 odst. 1 nařízení (ES) č. 1896/2000 pro oznámení některých účinných látek pro biocidní použití, které jsou již na trhu,
- nařízení Komise (ES) č. 1451/2007 o druhé etapě desetiletého pracovního programu uvedeného v čl. 16 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/8/ES o uvádění biocidních přípravků na trh, v platném znění,
- nařízení Komise (ES) č. 1048/2005, kterým se mění nařízení (ES) č. 2032/2003 o druhé etapě desetiletého pracovního programu uvedeného v čl. 16 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/8/ES o uvádění biocidních přípravků na trh,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 689/2008 o vývozu a dovozu nebezpečných chemických látek, v platném znění,

- směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/8/ES o uvádění biocidních přípravků na trh, v platném znění,
- zákon č. 120/2002 Sb., o podmínkách uvádění biocidních přípravků a účinných látek na trh a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška č. 305/2002 Sb., kterou se stanoví obsah žádosti a podrobná specifikace údajů předkládaných před uvedením biocidního přípravku nebo účinné látky na trh, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška č. 304/2002 Sb., kterou se stanoví podrobná specifikace zásad a postup hodnocení biocidních přípravků a účinných látek,
- vyhláška č. 232/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o chemických látkách a o chemických přípravcích a o změně některých zákonů, týkající se klasifikace, balení a označování některých nebezpečných chemických látek a chemických přípravků, ve znění pozdějších předpisů.

4.3 CITES

CITES je zkratka pro Úmluvu o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Jedná se o mezinárodní úmluvu mezi vládami nezávislých států z roku 1973, jejímž cílem je ochránit volně žijící živočichy a planě rostoucí rostliny před vyhynutím nebo vyhubením ve volné přírodě. Nesledují se pouze živí jedinci ale také neživé exempláře a výrobky z nich (např. želvovina, korály, slonovina, sušené byliny nebo jejich semena apod.) Mezinárodní obchod v této oblasti je regulován povoleními jak v obchodním tak v neobchodním styku (např. dovoz suvenýrů v podobě prázdných mušlí nebo suchých hvězdic).

Z důvodu kontroly zboží, spadajícího pod CITES, uzavřelo MŽP, jako orgán státního dozoru v této oblasti, dohodu s Celní správou České republiky o spolupráci při kontrole dovozu, vývozu a tranzitu chráněných a ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Dohoda stanovuje postup při výkonu celního dohledu a kontrol orgánů ochrany přírody týkající se dovozu, vývozu a tranzitu, při výkonu dalších povinností, jež vyplývají z nařízení Rady (ES) 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostou-

cích rostlin a to regulováním obchodu s nimi a upravuje dále plnění povinností plynoucích pro zúčastněné strany ze zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a z Úmluvy CITES č. 572/1992 Sb.

4.4 Geneticky modifikované organismy a genetické produkty

Jedná se o zboží dovážené, vyvážené ze/do třetích zemí a prováženého přes území ČR, které je deklarováno jako GMO a GP. Celní správa provádí nad tímto zbožím celní dohled a vede o něm evidenci, státním dozorovým orgánem je MŽP.

Právními předpisy, upravující tuto oblast jsou zejména:

- zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty,
- vyhláška č. 209/2004 Sb., o bližších podmínkách nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty,
- směrnice Rady 90/219/EHS o uzavřeném nakládání s geneticky modifikovanými mikroorganismy,
- směrnice Rady 98/81/ES, kterou se mění směrnice 90/219/EHS o uzavřeném nakládání s geneticky modifikovanými mikroorganismy,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/18/ES o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/220/EHS ,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1830/2003 o sledovatelnosti a označování geneticky modifikovaných organismů a sledovatelnosti potravin a krmiv vyrobených z geneticky modifikovaných organismů a o změně směrnice 2001/18/ES,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1946/2003 o přeshraničních pohybech geneticky modifikovaných organismů,
- nařízení Komise (ES) č. 65/2004, kterým se stanoví systém pro tvorbu a přiřazování jednoznačných identifikačních kódů pro geneticky modifikované organismy,

- Cartagenský protokol o biologické bezpečnosti k Úmluvě o biologické rozmanitosti (dále jen „Cartagenský protokol“),
- rozhodnutí Rady 2002/628/ES o uzavření Cartagenského protokolu o biologické bezpečnosti jménem Evropského Společenství.

Genetickým materiálem se rozumí:

- organismus - biologická jednotka, včetně jednotky mikrobiologické, schopná rozmnožování nebo přenosu dědičného materiálu,
- dědičný materiál - deoxyribonukleová nebo ribonukleová kyselina,
- geneticky modifikovaný organismus - organismus, kromě člověka, jehož dědičný materiál byl změněn genetickou modifikací (vnesením cizorodého dědičného materiálu do dědičného materiálu organismu nebo vynětím části dědičného materiálu),
- genetický produkt - jakákoli věc obsahující jeden nebo více geneticky modifikovaných organismů, která byla vyrobena nebo jinak získána bez ohledu na stupeň jejího zpracování a je určena k uvedení do oběhu.

4.5 Kulturní dědictví

Celní úřad provádí dohled nad vývozem, dovozem, odesláním, přijetím, prodejem kulturního dědictví, čímž se podílí na ochraně kulturních památek, sbírkových předmětů, archíválií a předmětů kulturní hodnoty.

Státní památkovou péčí a činnosti státních orgánů při jejím provádění upravuje zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. V komunitárním právu se k předmětům kulturní hodnoty vztahuje ustanovení čl. 30 Smlouvy o založení ES, které nevyklučuje mezi členskými státy zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu odůvodněné ochranou národního kulturního pokladu, jenž má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu. Vývoz některých kulturních statků z celního území Společenství je upraven nařízením Rady (EHS) č. 3911/92/ES ze dne 9. prosince 1992, o vývozu kulturních statků, ve znění pozdějších předpisů.

Kulturní památkou jsou movité nebo nemovité věci, popřípadě jejich soubory, prohlášené MK na základě zákona č. 20/1987 Sb. kulturní památkou a jsou zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek ČR. Národní kulturní památkou je kulturní památka tvořící nej-

významnější součástí kulturního bohatství národa, která je vládou ČR prohlášena nařízením za národní kulturní památku.

Archivnictví je upraveno zákonem č. 97/1974 Sb., o archivnictví, ve znění pozdějších předpisů. Archiválie jsou písemné, obrazové, zvukové a jiné záznamy, které vznikly při činnosti státních orgánů, obcí a jiných právnických osob i z činnosti fyzických osob a které vzhledem ke svému dokumentárnímu významu mají trvalou hodnotu. K vývozu nebo odeslání těchto písemností je třeba písemného posouzení oblastního archivu, v jehož obvodu působnosti má osoba, která vyváží nebo odesílá archiválii, bydliště nebo sídlo. Je-li podle posouzení příslušného archivu písemnost archiválií, může být vyvezena nebo odeslána pouze po vydání písemného souhlasu archivní správy Ministerstva vnitra České republiky. Pokud je archiválie prohlášena za národní kulturní památku, může být vyvezena nebo odeslána pouze se souhlasem vlády. Není-li písemnost prohlášena příslušným archivem za archiválii, může být bez dalšího vyvezena nebo odeslána. V případě, že vývozce předloží celní prohlášení na propuštění zboží do navrhovaného režimu bez příslušného souhlasu, celní orgány zboží nepropustí.

4.6 Léky a léčiva

V této oblasti provádí celní orgány dohled nad dovozem a vývozem humánních léčivých přípravků, veterinárních léčivých přípravků, transfuzních přípravků a léčivých přípravků pocházejících z lidské krve nebo lidské plazmy mimo orgánů a tkání lidského původu.

Legislativně tuto problematiku upravuje zejména:

- nařízení Rady (ES) č. 953/2003 k zamezení přesměrování obchodu s některými klíčovými léky do Evropské unie, v platném znění,
- nařízení Rady (EHS) č. 339/93 o kontrolách shody s předpisy o bezpečnosti výrobků v případě výrobků dovážených z třetích zemí, v platném znění,
- rozhodnutí Rady 93/583/EHS, kterým se stanoví seznam výrobků ve smyslu článku 8 nařízení Rady (EHS) č. 339/93,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/82/ES o kodexu Společenství týkající se veterinárních léčivých přípravků, v platném znění,

- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES o kodexu Společenství týkající se humánních léčivých přípravků, v platném znění,
- zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů,
- zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška č. 288/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o registraci léčivých přípravků, jejich změnách, prodloužení, klasifikaci léčivých přípravků pro výdej, převodu registrace, vydávání povolení pro souběžný dovoz, předkládání a navrhování specifických léčebných programů s využitím neregistrovaných humánních léčivých přípravků, o způsobu oznamování a vyhodnocování nežádoucích účinků léčivého přípravku, včetně náležitostí periodicky aktualizovaných zpráv o bezpečnosti, a způsob a rozsah oznámení o použití neregistrovaného léčivého přípravku,
- nařízení vlády č. 351/2005 Sb., o stanovení výčtu kódů kombinované nomenklatury společného celního sazebníku a názvů označujících lidskou krev, její složky a krevní deriváty z ní vyrobené, uváděných v žádostech o povolení jejich distribuce, dovozu nebo vývozu a další související předpisy jako např. zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů apod.

4.7 Obaly

Celní úřad provádí kontrolu podle zákona č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obalech“). Tato kontrola se týká podnikatelských subjektů, které uvádí na trh nebo do oběhu obaly nebo balené výrobky.

Obalem je výrobek zhotovený z materiálu jakékoli povahy a určený k pojmutí, ochraně, manipulaci, dodávce, popřípadě prezentaci výrobku nebo výrobků určených spotřebiteli nebo jinému konečnému uživateli

V rámci svých kompetencí celní orgány vykonávají státní správu v oblasti nakládání s obaly a odpady z obalů a disponují oprávněním kontrolovat, zda dovážené nebo přes hranice přepravované obaly nebo balené výrobky splňují požadavky zákona o obalech.

4.8 Obecná bezpečnost výrobků

Celní správa na úrovni celních úřadů provádí dohled nad obecnou bezpečností výrobků a ochranou trhu před nebezpečnými a nedostatečně označenými výrobky, které představují zvýšenou míru ohrožení oprávněného zájmu a proto musí splňovat požadavky příslušného vládního nařízení a být v souladu se zákonem o technických požadavcích na výrobky. Příslušné nařízení vlády může určit, že stanovený výrobek musí být výrobcem či dovozcem opatřen stanoveným označením, popř. k němu musí být vydáno nebo přiloženo ES prohlášení o shodě nebo jiný dokument. Odpovědným orgánem je v této problematice MPO. Orgány dozoru tvoří:

- Česká obchodní inspekce,
- Státní ústav pro kontrolu léčiv,
- Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv,
- orgány ochrany veřejného zdraví – krajské hygienické stanice Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva,
- Český báňský úřad.

Bezpečným výrobkem je každý výrobek, který za běžných nebo rozumně předvídatelných podmínek užití nepředstavuje po dobu stanovenou výrobcem nebo po dobu obvyklé použitelnosti nebezpečí, nebo jeho užití představuje pro spotřebitele vzhledem k bezpečnosti ochrany zdraví pouze minimální nebezpečí při užívání výrobku. [33]

Základními právními předpisy upravujícími problematiku obecné bezpečnosti výrobků jsou:

- nařízení Rady (EHS) č. 339/1993 o kontrolách shody s předpisy o obecné bezpečnosti výrobků v případě výrobků dovážených ze třetích zemí, v platném znění,
- rozhodnutí Rady 93/583/EHS, kterým se stanoví seznam výrobků ve smyslu článku 8 nařízení Rady (EHS) 339/93,
- rozhodnutí Komise 2004/418/ES, kterým se stanoví pokyny pro řízení systému Společenství pro rychlou výměnu informací (RAPEX) a pro oznámení předkládání v souladu s článkem 11 směrnice 2001/95/ES,

- rozhodnutí Komise 2004/905/ES, kterým se stanoví pokyny pro oznamování nebezpečných spotřebitelských výrobků jejich výrobci a distributory příslušným orgánům členských států v souladu s čl. 5 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES,
- zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. 291/2000 Sb., kterým se stanoví grafická podoba označení CE,
- nařízení vlády č. 179/1997 Sb., kterým se stanoví grafická podoba české značky shody, její provedení a umístění na výrobku, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení vlády č. 396/2004 Sb., o postupech, obsahu a formě informace o výskytu nebezpečných nepotravinářských výrobků.

4.9 Ovzduší

V oblasti ochrany ovzduší provádí celní úřad dohled nad dovozem, vývozem a uváděním na trh regulovaných látek, výrobků obsahujících regulované látky a skleníkových plynů poškozujících ozónovou vrstvu Země.

Platnou legislativou v této oblasti je:

- nařízení Rady (ES) č. 842/2006 o látkách, které poškozují ozónovou vrstvu,
- zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízení Rady (ES) č. 842/2006 některých flourovaných skleníkových plynech,
- nařízení Komise (ES) č. 14945/2007, kterým se stanoví způsob označování produktů a zařízení obsahující určité fluorované skleníkové plyny,
- Montrealský protokol z roku 1987 o látkách, které poškozují ozónovou vrstvu, v platném znění, vyhlášený sdělením Ministerstva zahraničních věcí ČR č. 109/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

4.10 Zásilky podléhající dovozní rostlinolékařské kontrole

Celní správa, na úrovni celního úřadu, provádí celní dohled při dovozu zásilek podléhající rostlinolékařské kontrole dle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), a vyhlášky č. 330/2004 Sb., o opatřeních proti zavlečení a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o dovoz rostlin, rostlinných produktů, karanténního materiálu, což jsou rostliny, rostlinné produkty nebo jiné předměty určené pro pokusné a vědecké účely nebo pro práci ve šlechtění odrůd, malé množství rostlin nebo rostlinných produktů, potravin nebo krmiv pro zvířata, jde-li o:

- ovoce a zeleninu kromě hlíz bramboru do hmotnosti 2 kg,
- řezané květiny a části rostlin tvořící jednu kytici do množství 1 kytice, nebo
- osivo kromě semen bramboru do množství 5 sáčků v originálním balení pro drobný prodej, které je určeno k užití vlastníkem nebo příjemcem k nevýrobním a neobchodním účelům nebo ke spotřebě během přepravy.

Na základě výše uvedených právních norem může být předmětem rostlinolékařské kontroly také dřevěný obalový materiál u zásilek dovážených ze třetích zemí kromě Švýcarska. Jedná se o dřevo nebo dřevěné produkty používané k ochraně, podpírání, nebo převážení zboží ve formě obalových beden, bedniček, přepravek, bubnů a podobných dřevěných obalů, palet, ohradových palet a jiných přepravních podložek, nástavných rámců palet, použitý k přepravě předmětů všeho druhu, použité k podepření nebo zaklínění nákladů.

Samotnou dovozní rostlinolékařskou kontrolu zaměstnanci celní správy neprovádí. K provedení této kontroly jsou na území České republiky oprávněni zaměstnanci Státní rostlinolékařské správy.

5 BEZPEČNOSTNÍ NOVELA

Zvýšení bezpečnosti celních operací a ochrana zboží jsou nezbytnou a nevyhnutnou potřebou k fungování mezinárodního obchodu, který je poznamenán teroristickými útoky v různých částech světa. Celní správy světa v čele s WCO se rozhodly v této oblasti učinit určitá opatření. V zájmu snížení rizika zneužití obchodních zásilek k nelegálním cílům připravila bezpečnostní program, do nějž se zapojily celní správy USA, Kanady, Nového Zélandu a Austrálie. Na iniciativu WCO zareagovala i Evropská unie, která přistoupila k programu prostřednictvím bezpečnostní novely celního kodexu Společenství a prováděcího předpisu. Tak vznikl celní bezpečnostní program, který zvyšuje standardy kontroly, nepřetržité analýzy rizik a podporuje úzkou spolupráci celních orgánů Společenství.

Kromě toho identifikuje a eliminuje ty subjekty, které programově porušují celní předpisy, čímž ekonomicky škodí nejen Společenství, ale i všem těm, kteří předpisy dodržují. Proto Komise EU v rámci strategického plánu e-Customs připravila projekt s názvem Oprávněný hospodářský subjekt (Authorized Economic Operator). Je to opatření, které má za cíl udržovat v obchodním řetězci bezpečnost na vysoké úrovni a nabízet lepší obchodní podmínky subjektům, které osvědčení AEO získají, např. v podobě úlev na kontrolách týkajících se bezpečnosti na vstupu a výstupu zboží do/z EU. Jedná se o jakousi známku kvality lehce rozpoznatelnou právě certifikátem AEO, který identifikuje, že jeho držitel je bezpečným článkem mezinárodního obchodního řetězce (obdobný program je zaveden i v USA – program spolupráce mezi celní správou a subjekty zahraničního obchodu v boji proti terorismu Customs – Trade Partnership Against Terrorism).

Schválený hospodářský subjekt má vícero výhod. Nejen že zaručuje správné uplatňování celních a bezpečnostních předpisů, ale podílí se i na zvýšení spolupráce celních orgánů Společenství. Ty subjekty, které projdou náročným prověřováním ze strany celních orgánů a obstojí ve všech požadovaných kritériích, získají výhody vyplývající z udělení statutu AEO, který je platný a uznávaný ve všech zemích Společenství stejně.

O certifikát AEO si může zažádat každý hospodářský subjekt, který má sídlo na celním území Společenství, dodržuje celní předpisy (historie nejméně 3 roky zpět), vede správně účetnictví, přehledně eviduje celní a přepravní doklady aby bylo možno provést řádnou celní kontrolu, je solventní a uplatňuje normy bezpečnosti a ochrany zboží podléhající cel-

nímu dohledu z hlediska jeho zajištění proti nedovolenému zcizení. Bezpečnost se zajišťuje v těchto oblastech:

- personální bezpečnost – se zbožím podléhajícím celnímu dohledu by měly manipulovat pouze určení prověřeni a proškolení zaměstnanci,
- administrativní bezpečnost – opatření na ochranu informací o zboží při jeho příjmu, evidenci, zpracování, přepravě, ukládání,
- bezpečnost informačních systémů – zabránění neoprávněnému přístupu nebo neoprávněnému vniknutí do počítačových systémů hospodářského subjektu nebo zamezení úmyslnému zničení nebo ztrátě důležitých informací,
- objektová bezpečnost – cílem je zamezení vstupu nepovolané osoby do objektů nebo prostor žadatele o certifikát AEO. [12] V neposlední řadě musí mít žadatel jasně stanovené vnitřní postupy pro případ mimořádných událostí. Tato opatření by měla zabránit nedovolené manipulaci se zbožím a zneužití mezinárodního obchodu k nelegálním resp. teroristickým cílům.

Institut AEO byl zřízen nařízením Rady č. 648/2005 ze dne 13.4.2005, kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 2913/1992, kterým se vydává celní kodex Společenství. Samotné řízení o udělení statutu AEO osvědčením je upraveno nařízením Komise (ES) č. 1875/2006.

6 SHRNU TÍ

Vzhledem k tomu, že nastupující trend směřuje stále více k nedovolenému obchodu ve všech jeho formách a představuje tak vážné ohrožení veřejného zdraví, veřejného pořádku a bezpečnosti, celní správy spolupracují stále častěji při přepravě zboží, které je předmětem zákazů, omezení nebo kontrol. Celní správy jednotlivých zemí EU nesou odpovědnost za celní území Společenství a to zejména ve vstupních a výstupních místech, dále pak za potřebnou prevenci, související vyšetřování a v neposlední řadě i za zamezování porušování komunitárních a národních předpisů. V Evropské unii, která je jednotným trhem, mají vnitrostátní celní orgány klíčovou roli v boji proti nadnárodnímu organizovanému zločinu. Na úrovni EU byla přijata různá opatření na podporu rychlé a účinné spolupráce mezi vnitrostátními celními orgány. Jako součást svých národních povinností, celní orgány členských států přispívají k boji proti přeshraniční kriminalitě prostřednictvím prevence, odhalování, vyšetřování a stíhání činnosti v oblasti nepravidelného nebo nelegálního obchodu se zbožím, obchodu se zbožím zakázaným nebo při praní špinavých peněz, a tím chrání finanční, kulturní a ekologické zájmy, bezpečnost a ochranu zdraví občanů EU.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 CELNÍ SPRÁVA

Celní správa České republiky (dále jen CS) je bezpečnostním sborem, spolu s Policií České republiky, Hasičským záchranným sborem a Vězeňskou službou. Legislativně je zakotvena v zákoně č. 185/2004 Sb., zákon o Celní správě České republiky, organizačně spadá pod Ministerstvo financí České republiky. Spolu s ostatními bezpečnostními a záchrannými sbory je součástí Integrovaného záchranného systému. [4] V současné době má přibližně 6000 zaměstnanců z toho 4500 celníků ve služebním poměru a 1500 civilních zaměstnanců.

V této pasáži je vysvětlena organizační struktura CS a popsány oblasti kompetencí, které byly CS svěřeny zákonem. Dále jsou zde popsány některé důležité procesy související s činnostmi v oblasti bezpečnosti a ochrany v mezinárodním obchodě.

7.1 Organizační struktura

Celní správu České republiky jako soustavu celních orgánů tvoří Generální ředitelství cel jako správní úřad s celostátní působností, celní ředitelství a jim podřízené celní úřady s vymezenou územní působností. Vnitřní organizační normou celních orgánů je Organizační řád Celní správy České republiky, který upravuje zejména její vnitřní organizační strukturu, působnost útvarů, základní pravomoci a odpovědnost služebních funkcionářů a vedoucích zaměstnanců a metody práce celních orgánů. Útvarovou strukturu CS lze považovat za strukturu liniově štábní. [4]

7.1.1 Generální ředitelství cel

GŘC je organizační složkou státu a účetní jednotkou. Příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtové kapitoly Ministerstva financí ČR. Pokud se jedná o případy celostátního nebo mezinárodního významu, je pověřeným celním orgánem, který ve věcech vymezených právním předpisem upravujícím trestní řízení vystupuje jako policejní orgán. [4]

7.1.2 Celní ředitelství

CŘ je středním článkem řízení v celní správě. Je pověřeným orgánem ve věcech, ve kterých nejde o případy celostátního nebo mezinárodního významu (v těchto případech je pověřeným orgánem GŘC). CŘ hospodaří s peněžními prostředky a jiným majetkem státu

jako vnitřní organizační jednotka GŘC. V současné době má celní správa osm celních ředitelství. [4]

7.1.3 Celní úřad

CÚ je nejnižším článkem třístupňového řízení CS. Dle zákona o Celní správě České republiky je celním orgánem a vykonává činnosti stanovené tímto zákonem, celním zákonem a dalšími právními předpisy. CÚ je ve věcech hospodaření s peněžními prostředky a jiným majetkem státu, vnitřní organizační jednotkou GŘC. V současné době má celní správa 54 CÚ. [4]

7.2 Kompetence celní správy

Celní správa obdržela prostřednictvím příslušných zákonů velmi různorodé kompetence. Z hlediska vývoje pravomocí a kompetencí celní správy je potřeba uvést, že značnou část nových kompetencí obdržela celní správa v období „legislativní smršti“ v období vstupu do EU. V této době vznikla na základě unijní legislativy řada předpisů, ke kterým neměla příslušná ministerstva dostatek prostředků a lidských zdrojů.

Následující přehled činností a kompetencí je rámcový a má především ukázat rozsah kompetencí celní správy.

7.2.1 Dohled nad zbožím

Činnost CS je součástí systému celního dohledu nad zbožím v rámci jednotného celního území Evropské unie a při plnění svých úkolů spolupracuje s mezinárodními organizacemi a celními správami jiných států. Postup při realizaci tohoto dohledu je upraven mezinárodními smlouvami, jednotnými celními předpisy Společenství, jejichž základem je Celní kodex Společenství a prováděcí předpisy k němu, předpisy upravující osvobození od dovozního cla a společný celní sazebník Společenství a dále pak předpisy národní. Vstupem zboží ze zemí mimo EU na území společenství vzniká povinnost přihlásit a předložit zboží celnímu úřadu. Předložením příslušných předepsaných dokladů je zahájeno celní řízení o přidělení celně schváleného určení neboli propuštění zboží do navrhovaného režimu, nejčastěji do volného oběhu. V rámci celního řízení dochází k vyměření cla případně i spotřební daně. [4]

7.2.2 Porušování předpisů

Orgány CS jsou policejním orgánem v trestním řízení vedeném o porušování předpisů v oblasti cel, daní, podloudnictví s omamnými látkami, porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi, zahraničního obchodu s vojenským materiálem, rovněž neoprávněného nakládání s nebezpečnými odpady, zakázanými bojovými prostředky a radioaktivním materiálem, s chráněnými a volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami a porušování autorského práva, průmyslových práv a práv k ochranné známce. [4]

7.2.3 Problematika pátrání

Další oblastí činnosti Celní správy ČR je problematika pátrání. Je zaměřena na odhalování případů porušení celních a daňových předpisů v souvislosti s vývozem, dovozem nebo tranzitem zboží. K tomuto porušování předpisů dochází nejčastěji u elektroniky, motorových vozidel, textilního zboží, zemědělských a potravinářských výrobků a u zboží, podléhajícího spotřební dani. Útvary pátrání jsou při odhalování a šetření trestné činnosti oprávněny používat tzv. operativně pátracích prostředků, včetně podpůrných, jako je sledování osob a věcí, sledování zásilky, využití informátorů apod. Jejich činnost směřuje i proti pachatelům závažných trestných činů i organizovaného zločinu. [4]

Velmi dobrých výsledků dosahují celní orgány v boji proti drogám. Celní správa je v tomto ohledu zapojena do celé řady mezinárodních organizací, informačních systémů a pracovních skupin. V minulých letech byl zřízen zvláštní útvar Skupina operativního nasazení, jež je určena k mimořádným činnostem při zajišťování pachatelů trestné činnosti, a to nejen v oblasti boje proti drogám. Pro krizové a zvláště nebezpečné situace jsou určeni specialisté s fyzickým výcvikem a psychologickou přípravou.

Pro zajišťování úkolů v oblasti mezinárodní spolupráce byla zřízena Národní koordinační jednotka, která se na základě mezinárodních smluv zabývá žádostmi o pomoc při šetření případů porušení jak vnitrostátních, tak komunitárních celních předpisů. Aby mohly být všechny tyto činnosti realizovány je potřeba zajistit výkonným útvarům informační podporu ve formě centrálního shromažďování informací. Tento úkol zabezpečuje nepřetržitou službou Operační centrum Generálního ředitelství cel.

V oblastech protidrogové problematiky a zajištění bezpečnosti celních orgánů jsou využíváni služební psi. K jejich výcviku slouží Celní správě ČR vlastní výcvikové středisko v Heřmanicích se statutem evropského výcvikového centra. Celní správa ČR má k dispozici 64 služebních psů, z nichž polovina je určena pro vyhledávání a označování drog nebo cigaret.

7.2.4 Spotřební daně

Celní správa České republiky je správcem spotřebních daní. Jedná se o vyměřování a vybírání spotřebních daní z vybraných výrobků podléhajících této, které jsou předmětem dovozu nebo vývozu v rámci obchodu se zeměmi mimo EU nebo v rámci obchodu s členskými státy EU, nebo jsou získány tuzemskou výrobou nebo jsou v tuzemsku spotřebovávány. Do obecné správy spotřebních daní patří také dozor nad dodržováním předpisů o nakládání s vybranými výrobky při jejich výrobě, skladování a dopravě. Od 1.1.2008 se kompetence v této oblasti rozšiřují o výběr ekologické daně a daně z biopaliv. [4]

7.2.5 Mobilní dohled

Zvláštními zákony byla CS pověřena oprávněními v oblasti nákladní silniční dopravy. Jedná se o kontrolní činnosti, jako jsou například kontrola dokladů vztahujících se k přepravovanému zboží, vážení nákladních vozidel, dodržování povinných přestávek řidičů, údaje o určené trase nebo splnění podmínek pro přepravu nebezpečných nákladů. Na určených úsecích dálnic a rychlostních komunikací kontrolují plnění povinnosti úhrady poplatku za jejich užívání. [4]

7.2.6 Kontroly

Kontrolní kompetence CS sahají i do oblastí jakými jsou zahraniční obchod s vojenským materiálem, obchod s chráněnými druhy fauny a flóry, provádění společné zemědělské politiky Společenství, ochrany zdraví obyvatelstva před nebezpečnými materiály a drogami, ochrany kulturního bohatství a nelegální zaměstnanost cizinců. [4]

7.2.7 Spolupráce s ostatními orgány veřejné správy

Dále se CS zabývá činnostmi v oblasti kontroly pro potřebu např. orgánu veřejné správy, asistenčními činnostmi jako je podpora poskytovaná celním úřadem jinému celnímu orgánu

nu nebo územnímu finančnímu orgánu, Ministerstvu financí ČR a Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových na základě jejich žádosti a v rozsahu nezbytném pro plnění jejich úkolů, a to ve formě poskytování informací a podkladů, předvádění některých osob k řízení, zajištění ochrany osob a majetku a zajištění dodržování veřejného pořádku v místnostech nebo prostorách určených k užívání těmito orgány. [4]

7.2.8 Dělená správa

Z dalších oblastí působení CS jmenujme namátkou vymáhání peněžitých plnění, která vznikla bez vydání správního aktu ze zákona, nebo která byla uložena jinými správními úřady v řízení podle správního řádu, a která jsou příjmem státního rozpočtu, státních fondů nebo rozpočtů územních samosprávných celků. [4]

7.2.9 Další činnosti

Jedná se například o analýzu rizik plynoucích z dostupných informací za účelem zjištění, zda, jakým způsobem a s jakými důsledky jsou a mohou být porušovány celní předpisy, kterými se rozumí zákony a další právní předpisy, včetně právních předpisů Evropských společenství, sleduje statistiku intrakomunitárního obchodu a dohlíží na dodržování práv v oblasti duševního vlastnictví. [4]

7.3 Procesy podporující kvalitu ochranných a bezpečnostních opatření

Kvalita provádění ochranných a bezpečnostních opatření závisí průřezově na mnoha činnostech a procesech probíhajících v celní správě. Nejbližší vztah k nim má analýza, řízení rizik, školení a vzdělávání pracovníků, přímá podpora pracovníků celního řízení a včasné a efektivní provádění rizik hlášených z EU.

7.3.1 Analýza

V rámci celních ředitelství jsou zřízena oddělení Analýzy rizik, která spolupracují s Centrální analytickou jednotkou. CAJ je útvar zřízený v rámci GŘC, který metodicky řídí analýzu rizik v celní správě a zpracovává metodiku jednotlivých typů analýz, prosazuje jednotnou aplikaci metodologie analýzy rizik při zjišťování porušování celních předpisů, na základě požadavků a v součinnosti s odbornými útvary GŘC provádí analýzu rizik a zpracovává rizikové profily, zajišťuje správu a vyhodnocuje účinnost stanovených riziko-

vých profilů v kontrolních mechanismech na centrální úrovni, poskytuje výsledky analýzy odborným útvarům GŘC, příp. ČR a provádí další činnosti v oblasti analýzy rizik.

Analýzy jsou prováděny buď strategické, které slouží jako podklad pro rozhodovací a plánovací procesy, nebo operativní analýzy jako podklad pro přijetí individuálního rozhodnutí. Na základě provedených analýz byl vytvořen komplex preventivních opatření ve formě informačního systému uplatňovaného prostřednictvím výpočetní techniky v určených programech celní správy s názvem Elektronická riziková analýza.

7.3.2 Školení a vzdělávání

Dle Hendrycha organizace veřejné správy a metody, používané při činnosti veřejné správy mohou být sebelepší, nemohou ale přinést žádaný úspěch, pokud v takových institucích budou zaměstnáni lidé bez dostatečného vzdělání a odborné přípravy k výkonu veřejné správy. [7]

Školení a vzdělávání v celní správě probíhá dle plánu instrukčně metodické přípravy nebo specializačních školení. Jedná se o formu rozšiřujícího vzdělávacího programu odborné přípravy zaměstnanců. IMP probíhá formou krátkého, zpravidla několikahodinového školení, které se koná na příslušném útvaru, jehož činnosti se obsah IMP týká a je vhodnou a rychlou formou jak seznámit zaměstnance s novými předpisy. Některá IMP si mohou útvary organizovat sami i mimo plán dle vlastních potřeb, například seznámení se s novým předpisem, který mění dosavadní způsob výkonu služby v tomto případě v oblasti bezpečnosti a ochrany při dovozu zboží.

Specializační školení jsou krátká školení nebo jednodenní semináře, organizované odbornými útvary GŘC a konané ve vzdělávacích zařízeních celní správy, která jsou mimo celní úřady (Slatiňany, Lanžhot, Miletín, Skočice atd).

Obě formy vzdělávání jsou pouze nahodilé, záběr témat z oblasti bezpečnosti a ochrany je rozsáhlý a náročný na vstřebání informací proto by mělo být vzdělávání v tomto směru pravidelnou záležitostí.

7.3.3 Řízení rizik v celní správě

Slovo „riziko“ pochází z italštiny (risiko) a vyjadřuje nebezpečí, jakousi určitou míru pravděpodobnosti škody nebo ztráty. Sděluje nám existenci možnosti vzniku nějaké události, o které není jisté, že nastane, jejíž výsledek nebude odpovídat našemu zamýšlenému cíli. Jedním z rizik je bezpečnostní riziko, jehož eliminací se zabývá celní správa. Snahou celní správy je pomocí dostupných prostředků snížit hranici možného výskytu bezpečnostního rizika na minimum nebo jej zcela odvrátit. Za tímto účelem přistoupila celní správa k řízení rizik, jímž má být zabezpečeno komplexní hodnocení rizik a jejich dopadu s přijímáním odpovídajících opatření. [8]

Z analýzy rizika vychází rozhodovací proces, který je součástí procesu řízení rizik. je rozhodování, které vychází z analýzy rizika. Z možných preventivních a regulačních opatření vybere ta, která riziko minimalizují. Tomuto výběru předchází zvážení souvisejících faktorů, zejména ekonomických, technických, ale i politických a sociálních. Do řízení rizik bývá zahrnováno i šíření informací o riziku a jeho vnímání.

Jde o nástroj, který celní správa využívá jen částečně. Organizované využití analýzy rizik existuje v oblasti odhalování rizik plynoucích z porušování zákonů, jejichž dodržováním je celní správa pověřena. [3]

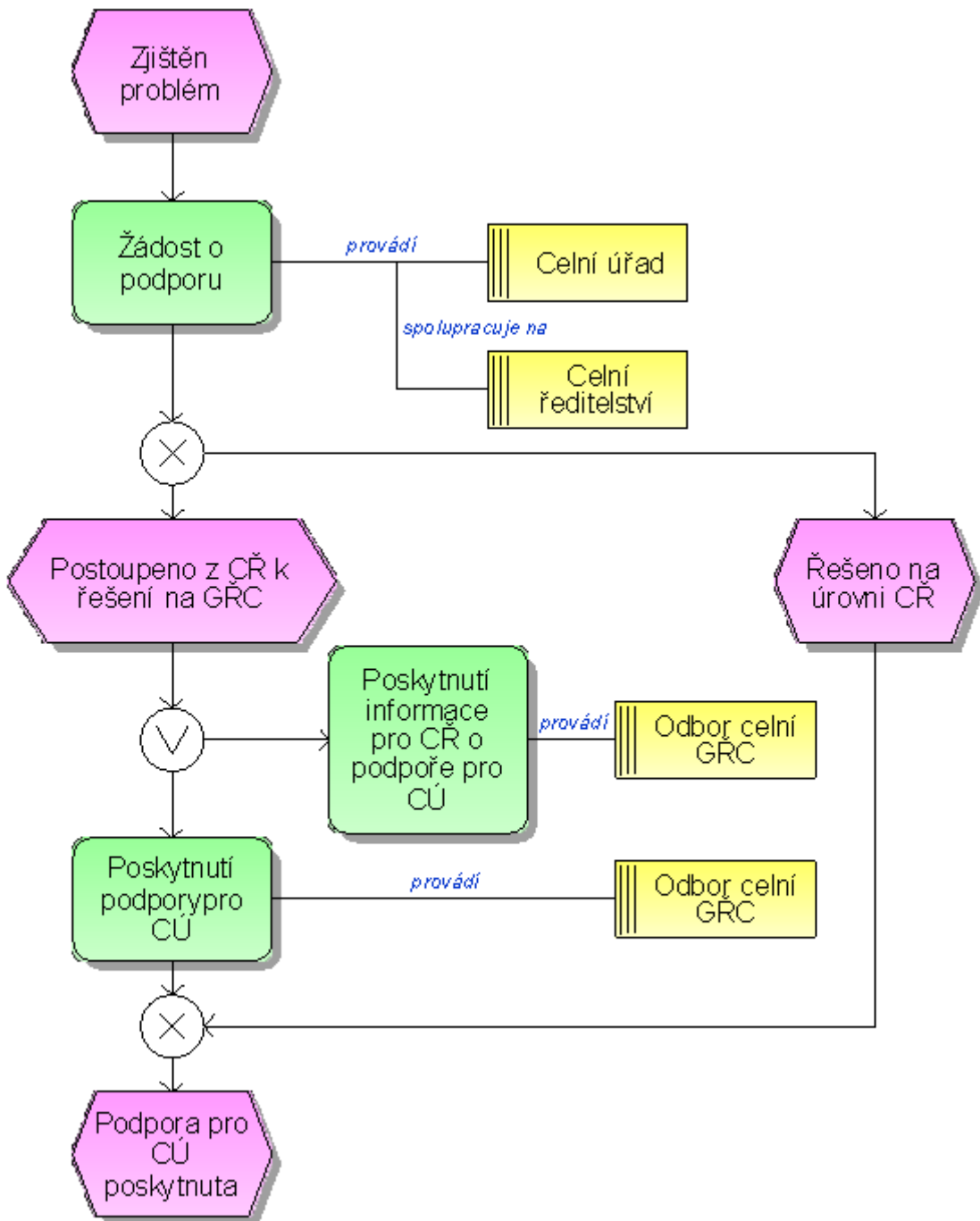
7.3.4 Podpora provádění bezpečnostních a ochranných opatření

Vzhledem k velkému množství bezpečnostních a ochranných opatření nelze v některých případech zabezpečit kvalitní kontrolu jen řádným proškolením pracovníků nebo spolehlivou analýzou.

Některé složité případy, které mohou v průběhu celního řízení nastat, musí být zabezpečeny pracovníky, kteří jsou na tyto případy lépe připraveni. Podpora kvalitního provádění opatření pak spočívá v metodické a koordinační podpoře při řešení těchto složitých případů. Nejčastěji je podpora využívána u zboží dvojího užití a při uplatňování mezinárodních sankcí.

Níže uvedený Obr. 1 popisuje provádění podpory z procesního hlediska. Lze z něj vyčíst zejména rozložení podpory mezi pracovníky na celních ředitelstvích a na GŘC. Zároveň je patrná komplikovanost procesu. Zejména v případech, kdy je nutné využít pracovníky

z GŘC, se zabezpečení podpory poněkud komplikuje. Tyto komplikace mají za následek časové prodlevy při odbavení zásilek.

Obr. 1 – Proces poskytování podpory pro CÚ [Vlastní zpracování]

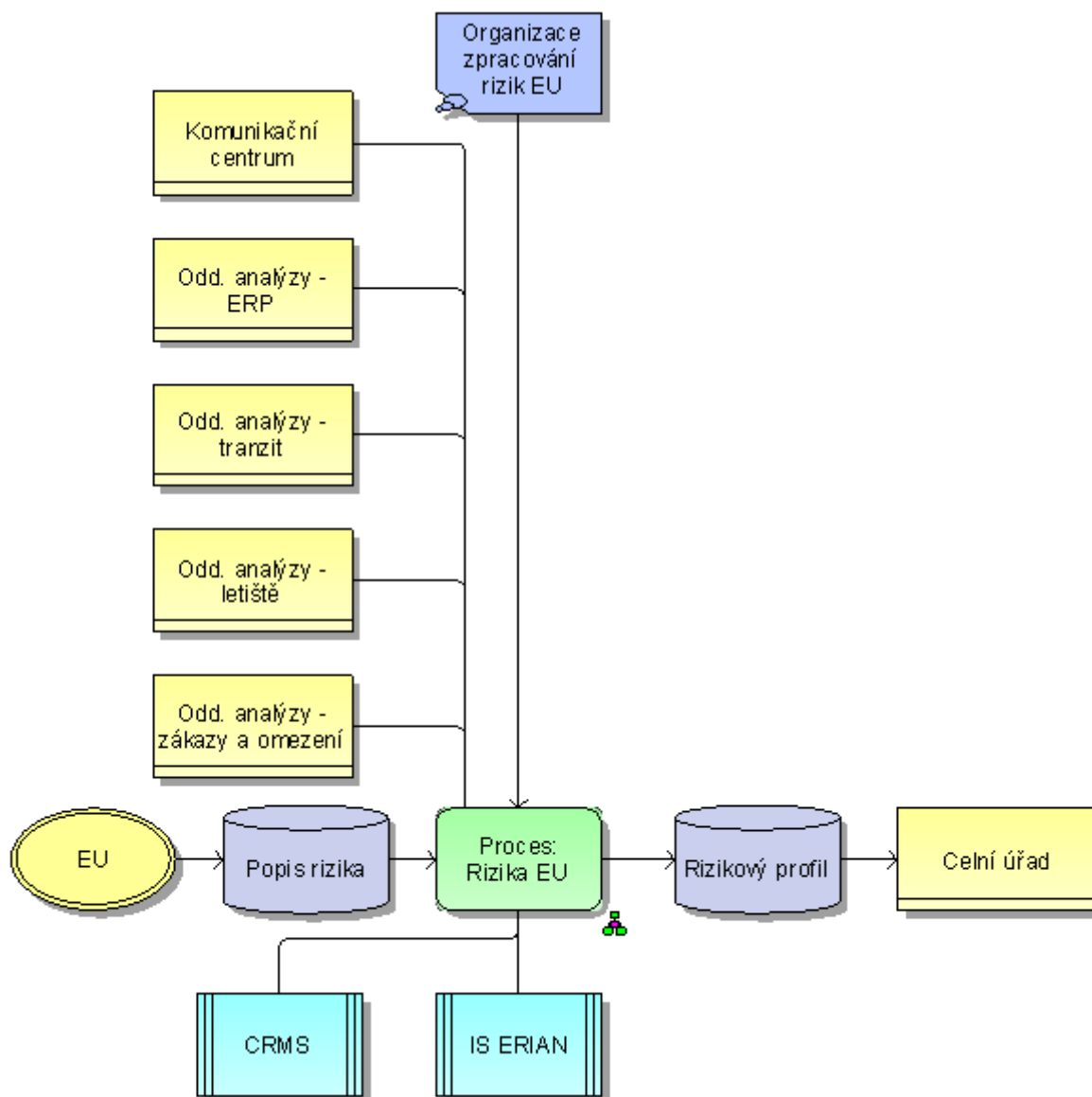
7.3.5 Uplatňování rizik EU

Vzhledem k velkému množství opatření, složitosti problematiky a vysoké informační náročnosti byl vytvořen informační systém Elektronická riziková analýza (ERIAN), který „hlídá“ případná rizika dovozu zboží, na něž se vztahují omezující opatření (licence, povolení, kvóty apod.) Tento systém byl zapracován do elektronických aplikací, do nichž je přenášeno celní prohlášení při dovozu, vývozu nebo tranzitu zboží v rámci celního řízení. Do ERIAN jsou určeným celníkem zadávány jednotlivé rizikové profily, tedy informace o riziku, v podobě sazebního zařazení zboží, identifikačního čísla subjektu, nebo nechvalně známého subjektu (IČ, DIČ) a kód země nebo rizikové země. Tyto profily jsou iniciovány tj. zařazeny do účinných a při zápisu celního prohlášení do příslušné aplikace jsou schopny se aktivovat a upozornit na možné riziko. Např. když celník zapisuje celní prohlášení do dovozní aplikace, v okamžiku kdy zapíše některý z indikátorů rizikového profilu (sazební zařazení, zemi, IČ, DIČ), „vyskočí“ na obrazovce tabulka, upozorňující na rizikové zboží, subjekt nebo zemi. Riziko může být nižší, střední nebo vyšší a podle tohoto rozlišení udává rizikový profil, zda se bude jednat o doporučení ke kontrole nebo příkaz ke kontrole. Rizikové profily se vyhodnocují z hlediska skutečné efektivity, účelnosti a rozhodování o nakládání s ním, kdy může být rozhodnuto o dalším provozování rizikového profilu nebo o jeho ukončení.

Zjištění informací o riziku (rizikovém profilu) může učinit každý útvar, resp. osoba v celní správě, a to při výkonu svých kompetencí. Postup při kontrole a propouštění zboží do navrhovaného režimu je u rizikového zboží v jednotlivých zákazech a omezeních zabezpečen individuálně.

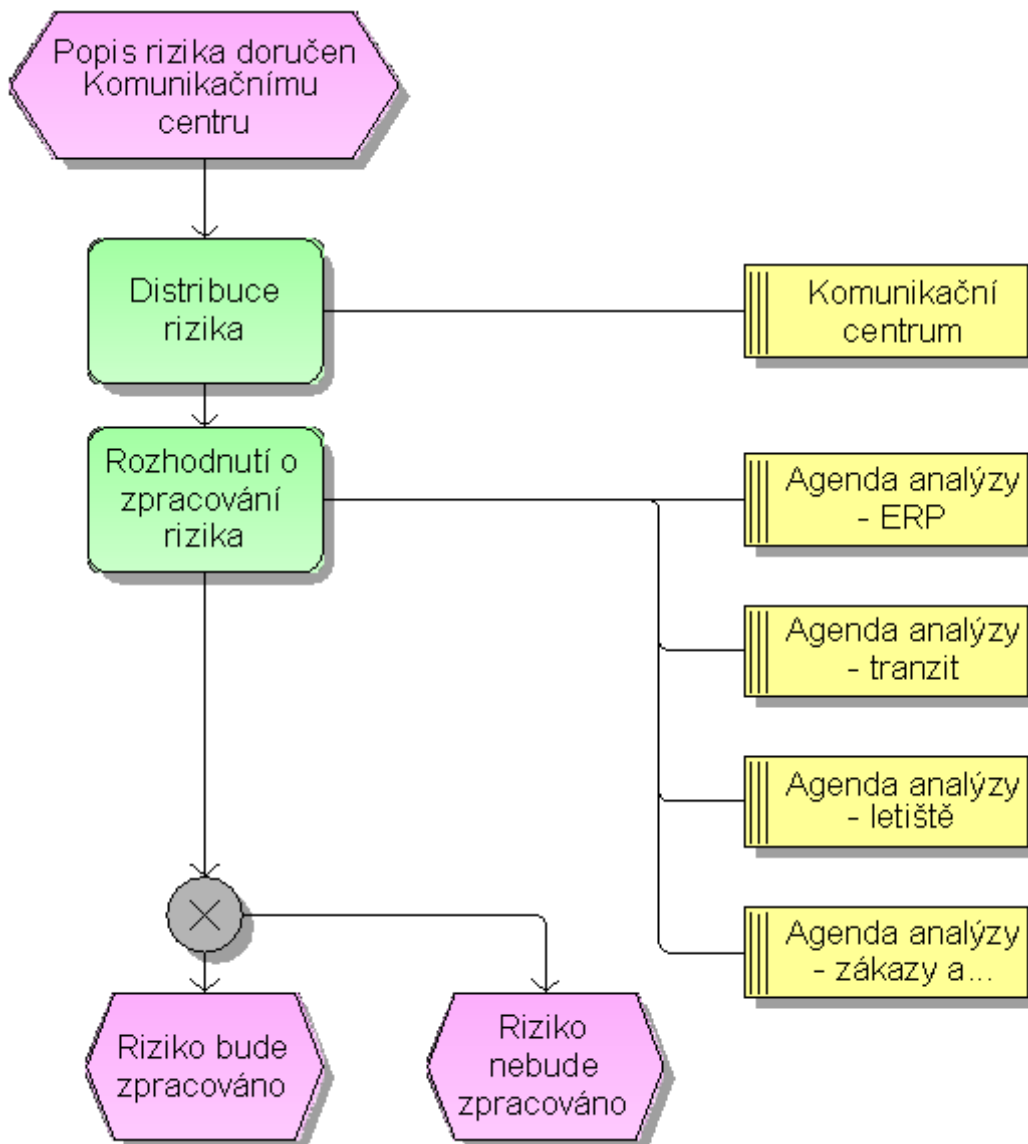
Speciálním zdrojem informací o riziku jsou hlášení z EU prostřednictvím mezinárodního systému CRMS. Z tohoto systému čerpá celní správa informace, které mají často vztah k bezpečnostním a ochranným opatřením.

Systém zpracování informací o riziku hlášeného z EU je zaznamenán na Obr. 2, 3 a 4. Obr. 2 ukazuje rámcově agendy a informace vstupující a vystupující do/ze systému. Celkem se na zpracování podílí 5 agend, z toho 4 (agendy analýzy) mohou být zapojeny v řešení téhož rizika.

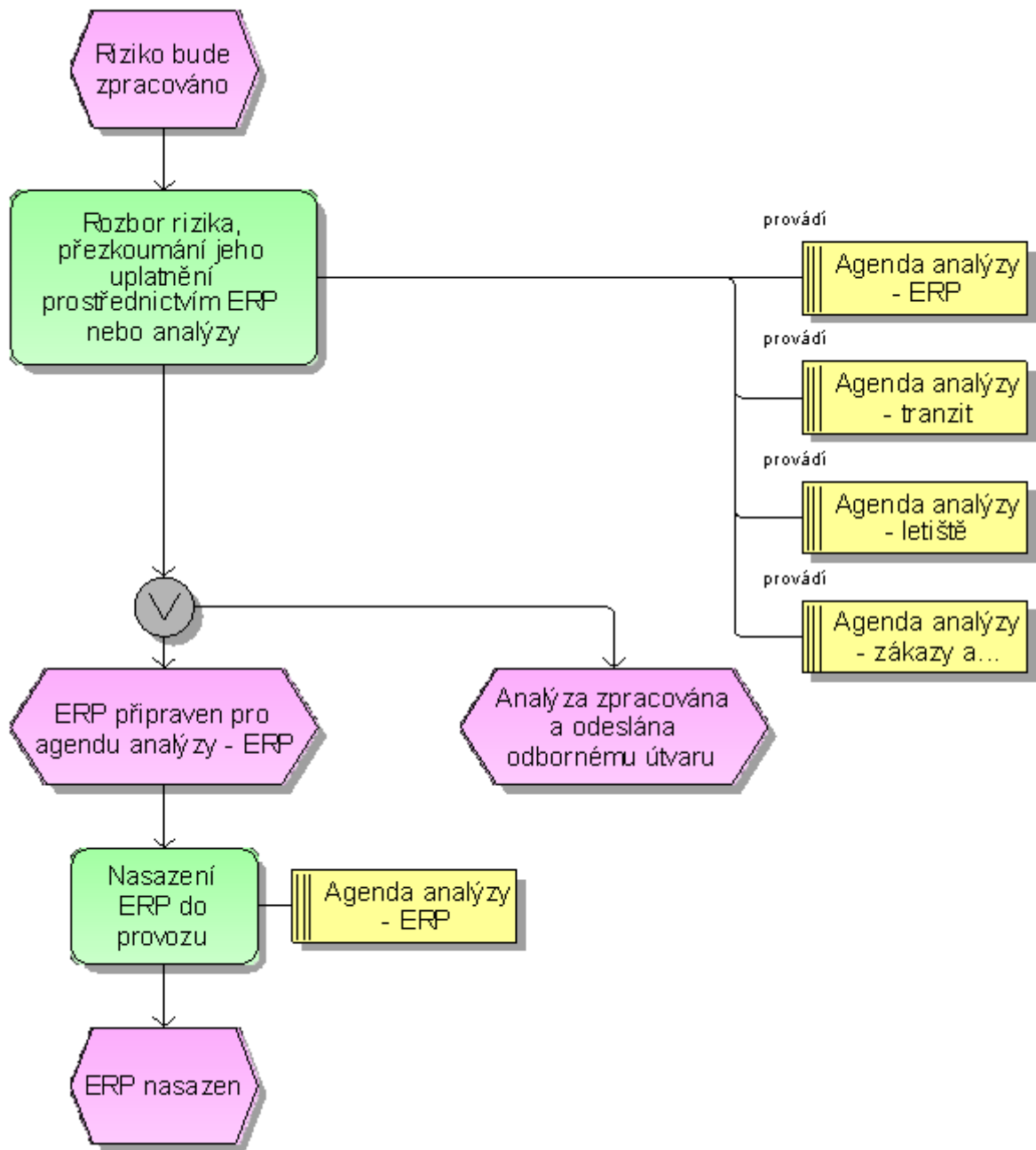
Obr. 2 – Přehledový model zpracování rizik EU [Vlastní zpracování]

Do procesu tedy vstupuje celkem 7 různých agend a dva informační systémy. Podrobnější rozbor zpracování rizika je přiblížen na Obr. 2, který zachycuje proces distribuce rizika. Prvotní roztřídění hlášených rizik provádí pracovníci komunikačního centra na letišti Ruzyně. Riziko je dále dle jeho obsahu postoupeno kompetentní agendě analýzy. Každá agenda analýzy se pak samostatně rozhodne o zpracování rizika formou analýzy nebo formou zpracování elektronického rizikového profilu (ERP) pro ERIAN. Riziko může být rovněž posouzeno jako nepodstatné a je odloženo, v úvahu rovněž přichází současné zpracování ERP i analýzy.

Obr. 3 – Proces distribuce rizika [Vlastní zpracování]

Obr. 4 dále zpřesňuje pohyb informací o riziku v případě zpracování analýzy, která je předána příslušnému odbornému útvaru celní správy a/nebo je zpracována jako ERP do ERIAN. Toto zpracování provádí nebo garantují pracovníci agendy analýzy – ERP.

Obr. 4 – Proces zpracování rizika [Vlastní zpracování]

Z obr. 3 a 4 je patrné, že nejvíce se do procesu zapojuje agenda analýzy – ERP, jejíž role je nezastupitelná i z důvodu garance uplatnění rizikového profilu v ERIAN, nejméně se do procesu zapojuje komunikační centrum, které provádí pouze úvodní rozřazení rizik z elektronického systému EU.

8 REALIZACE BEZPEČNOSTNÍCH A OCHRANNÝCH OPATŘENÍ

Jednotlivé zákazy a omezení ovlivňují mezinárodní obchod tím, že přímo vstupují do celního řízení, při němž se rozhoduje o propuštění sledovaného dováženého nebo vyváženého zboží do celního režimu. Aby nedocházelo k ohrožení bezpečnosti např. vstupem nebezpečné chemické látky na území ČR potažmo Společenství, jsou u jednotlivých zákazů a omezení stanovena pravidla a podmínky pro propouštění zboží, spadajícího do kategorií zákazů a omezení. V rámci celního řízení je rozhodováno, zda tyto podmínky a pravidla byly dodrženy a zda může být deklarované zboží propuštěno do navrhovaného režimu (nejčastěji do režimu volného oběhu).

Mimo výše uvedeného jsou v této části popsány výjimky z bezpečnostní novely, týkající se dovozu zboží, které jsou uděleny držitelům certifikátu AEO. Je zde porovnáváno provádění platných opatření Českou republikou a EU.

8.1 Realizace bezpečnostních opatření

V této části je popsána realizace jednotlivých opatření v bezpečnosti obchodu tak, jak jsou prováděna celníkem při celním řízení včetně případných hlášení dozorovým orgánům (např. SÚJB v jaderné oblasti) v rámci součinnosti.

8.1.1 Mezinárodní sankce

Celní úřady jsou povinny provádět kontroly zboží (fyzické nebo dokladové), vyváženého nebo dováženého do nebo ze zemí, na které jsou v současné době uplatňovány sankce, zejména Írán a Severní Korea (Korejská lidově demokratická republika). U těchto zemí je hlavním omezením zákaz vývozu a dovozu zboží a technologií, které jsou zbožím dvojího užití a mohly by přispět k rozvoji iránských nebo severokorejských programů v oblasti jaderných zbraní, dalších zbraní hromadného ničení nebo jejich nosičů. Dále země Myanmar (Barma), Konžská demokratická republika, Libanon, Libérie, Pobřeží slonoviny, Somálsko, Súdán, Uzbekistán a Zimbabwe, u nichž je hlavním omezením zákaz vývozu vojenského materiálu, zbraní, střeliva atd. (zbrojní embarga). Celní úřady jsou dále povinny kontrolovat zboží určené pro osoby, skupiny a subjekty spojené s prezidentem Běloruska nebo osoby spojené s představiteli bývalých států Jugoslávie a pro osoby a subjekty spojené s terorismem, teroristickou sítí Al-Kajdá, hnutím Taliban a Usámou bin Ládinem. Po pro-

vedené fyzické kontrole zboží určeného pro vývoz, celní úřad vždy (pokud je to možné) přiloží celní závěru. [14]

V rámci kontrolní činnosti jsou vždy při celním řízení prověřovány předložené dokumenty související s konkrétní obchodní operací (faktura, kontrakt, licence, povolení, aj.). Při vývozu je prověřován název subjektu, identifikační údaje o příjemci, povaha zboží, při tranzitu subjekt, povaha zboží a údaje o příjemci a při dovozu subjekt, odesílatel, původ zboží.

Identifikují-li celní úřady podezřelý subjekt nebo osobu, na něž by se mohly vztahovat mezinárodní sankce, nepropustí dotčené zboží do navrhovaného celního režimu a vyrozumí Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR. Ten ve spolupráci s celními úřady dohodne další postup s ohledem na charakter a rozsah zjištění. O zjištěných skutečnostech jsou rovněž informována příslušná oddělení GŘC.

Celní orgány mohou vykonávat své kompetenci v oblasti mezinárodních sankcí i mimo celní řízení. V případě zjištění, že se u osoby nachází majetek podléhající mezinárodním sankcím, který na výzvu celních orgánů je povinna vydat.

V případě zjištění, že majetek, vůči němuž jsou uplatňovány mezinárodní sankce, má být vyvezen, dovezen či provezen územím ČR, vyrozumí celní orgán, v jehož územní působnosti bude takový majetek zjištěn, FAÚ MF a majetek zajistí (a to i v případě, že hrozí nebezpečí z prodlení) na základě příkazu k zajištění vydaného FAÚ MF, který bude případ následně prověřovat.

8.1.2 Agens a toxiny

Vysoce rizikové biologické agens a toxiny může dovézt na území České republiky jen držitel povolení, které vydává SÚJB. Tato osoba musí být zároveň držitelem licence podle zvláštního právního předpisu jakým je např. zákon č. 21/1997 Sb., o kontrole vývozu a dovozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům, ve znění pozdějších předpisů.

V rámci celního řízení předkládá dovozce zboží celnímu úřadu k přidělení celně schváleného určení tj. propuštění zboží do příslušného režimu dovozu nebo vývozu zboží. Spolu se zbožím jsou předkládány i následující předepsané související doklady:

- originál nebo úředně ověřená kopie příslušného povolení SÚJB,

- licence, nebo v případech, kdy licence není zákonem požadována, je předkládána
- kupní smlouva uzavřená mezi dovozcem a jeho zahraničním smluvním partnerem s přesnou specifikací kontrolovaných vysoce rizikových biologických agens nebo toxinů, včetně jejich množství,
- prohlášení s písemným závazkem konečného uživatele, že specifikované vysoce rizikové biologické agens nebo toxiny budou používány pouze k povolenému účelu (k průmyslovým, zemědělským, výzkumným, zdravotnickým, farmaceutickým a dalším mírovým účelům, k ochranným účelům, které se přímo týkají obrany proti bakteriologickým (biologickým) nebo toxinovým zbraním, k prevenci, identifikaci, diagnostice a léčbě nemocí, které jsou způsobeny biologickými agens nebo toxiny).

Vývoz tohoto zboží je rovněž podmíněn předložením zboží celnímu úřadu spolu s výše uvedeným povolením SÚJB a licencí a mimo kupní smlouvy a prohlášení zahraničního konečného uživatele viz výše při dovozu je nutno ještě předložit prohlášení, že vysoce rizikové biologické agens nebo toxiny nebudou bez souhlasu země vývozce reexportovány. Na základě zákona může být vývoz vysoce rizikových biologických agens a toxinů uskutečněn jen do členských států Úmluvy.

V případě přepravy (tranzitu) vysoce rizikových biologických agens a toxinů přes celní území Společenství platí, dle zákona, ohlašovací povinnost vstupu nebo výstupu vysoce rizikových biologických agens a toxinů na/z území České republiky. Toto hlášení se podává celnímu úřadu, v jehož obvodu se nachází sídlo kupujícího nebo příjemce rizikových biologických agens a toxinů určené k přepravě do České republiky ze zahraničí nebo celnímu úřadu, v jehož obvodu se nachází vysoce rizikové biologické agens a toxiny k přepravě z České republiky do zahraničí.

Při přepravě rizikových biologických agens a toxinů postupuje držitel povolení obdobně. Celní úřad, kterému je předloženo zboží k propuštění do celního režimu, propustí rizikové biologické agens a toxiny do tohoto režimu pouze v případě, že deklarant předloží výše uvedené doklady.

Kromě celníků na oddělení celního řízení se do kontroly nebezpečného zboží zapojují i celníci zařazení na oddělení mobilního dohledu. Při provádění své kontrolní činnosti v terénu prověřují, zda osoba, která provádí dopravu rizikového zboží, má potřebné doklady, které musí toto zboží doprovázet.

8.1.3 Chemické látky a přípravky

Kontrolní činnost celních úřadů v této oblasti se týká kontroly dovozu a vývozu nebezpečných chemických látek do/ze Společenství a kontroly dodržování zákazu vývozu nebezpečných látek.

Nebezpečné chemické látky, na které se vztahuje postup oznámení o vývozu, lze vyvézt pouze po předložení oznámení o vývozu, které předkládá vývozce MŽP.

Vývozci jsou povinni uvádět, ve svých vývozních prohlášeních, příslušná referenční identifikační čísla. Jejich platnost ověří celní úřad ve své databázi. Pomocí identifikačního čísla získá celní úřad informace o vývozu, zemi určení, vývozci, příjemci, vyvážené nebezpečné látce a rovněž o povolení k vývozu.

V případě podání celního prohlášení, kterým se navrhuje propuštění nebezpečných látek do některého z dovozních režimů, ověří celní úřad oznámení o vývozu na internetových stránkách databáze pod odkazem Import Notifications, kde vybere příslušný rok a zemi původu nebezpečné látky. Oznámení o vývozu, které vývozce učinil, je zveřejňováno pouze formou odkazu na výše uvedených internetových stránkách a vývozce písemný doklad nemá. V případě pochybností celní úřad kontaktuje příslušného pracovníka ČR nebo MŽP.

V případech, kdy jsou vyváženy nebo dováženy nebezpečné látky nebo přípravky, jejichž vývoz nebo dovoz je zakázán, bez příslušného povolení, celní úřad vydá rozhodnutí o nepropuštění zboží.

8.1.4 Chemické zbraně

Vysoce nebezpečné látky zařazené mezi chemické zbraně je možno dovážet nebo vyvážet pouze za následujících podmínek:

- dovoz nebo vývoz se uskutečňuje z/do členských států Úmluvy uvedených ve zvláštním seznamu,
- dovoz nebo vývoz je uskutečňován držitelem licence vydané SÚJB,
- dovoz nebo vývoz se uskutečňuje pouze:
 - o 1. k průmyslovým, zemědělským, výzkumným, zdravotnickým, farmaceutickým a dalším mírovým účelům,

- 2. k ochranným účelům, které se přímo týkají ochrany proti chemickým zbraním,
- v případě vysoce nebezpečných látek zařazených do seznamu zboží, které podléhá mezinárodním kontrolním režimům, se dovoz nebo vývoz uskutečňuje pouze na základě licence vydané podle zvláštního právního předpisu, kterým je zákon č. 21/1997 Sb., o kontrole vývozu a dovozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům, ve znění zákona č. 204/2002 Sb. a zákona č. 186/2004 Sb.

V případě dovozu nebo vývozu vysoce nebezpečných látek je nutno předložit v rámci celního řízení následující doklady:

- ověřenou kopii licence vydané SÚJB,
- ověřenou kopii licence vydané podle zvláštního právního předpisu, jestliže není licence zákonem vyžadována, musí být předloženy následující doklady,
- kupní smlouva uzavřená mezi vývozcem nebo dovozcem a jeho zahraničním smluvním partnerem s přesným určením kontrolovaných vysoce nebezpečných látek, včetně jejich množství,
- při dovozu prohlášení s písemným závazkem konečného uživatele, že specifikované vysoce nebezpečné látky budou používány pouze k povolenému účelu, při vývozu prohlášení zahraničního konečného uživatele, že vysoce nebezpečné látky nebudou používány k výrobě nebo vývoji chemických zbraní s uvedením konkrétního účelu jejich použití,
- písemné hlášení o vstupu nebo výstupu vysoce nebezpečných látek na/z území ČR, které musí obsahovat následující údaje:
 - 1. identifikační údaje držitele licence,
 - 2. identifikační údaje o příjemci vysoce nebezpečných látek,
 - 3. název a množství dovážených nebo vyvážených vysoce nebezpečných látek,
 - 4. název státu, ze kterého se uskutečňuje dovoz nebo do kterého se uskutečňuje vývoz,

- 5. datum vstupu nebo předpokládané datum výstupu na/z území ČR.

Obdobný postup je uplatňován také v případě dovozu nebo vývozu nebezpečných látek.

V případě zjištění nebo důvodného podezření ze závažného porušení podmínek stanovených zákonem, zejména v případě nelegálního dovozu, vývozu nebo nelegální přepravy stanovených látek, jsou celní úřady povinny o zjištěných skutečnostech neprodleně informovat Krizový štáb SÚJB.

8.1.5 Mezinárodní kontrolní režimy

Pro vývoz zboží dvojího použití je nutné vývozní povolení a to buď individuální, souhrnné nebo všeobecné. Formu povolení určí a povolení vydá MPO-LS nebo příslušné orgány země Společenství, ve které je vývozce usazen.

V rámci celního řízení je předkládáno, spolu s ostatními předepsanými doklady, vývozní povolení. S ohledem na riziko nežádoucí manipulace se zbožím dvojího užití směřující k výrobě zbraní hromadného ničení celní úřad vždy ověří celní prohlášení a doklady k němu přiložené vztahující se k vývozu zboží dvojího použití. Celní úřad sleduje platnost vývozního povolení a zároveň jeho čerpání tak, aby nebylo překročeno povolené množství (příp. hodnota, pokud není v povolení množství uvedeno). Propustil-li celní úřad zboží dvojího použití na základě individuálního nebo souhrnného vývozního povolení, potvrdí na zadní straně výtisku originálu vývozního povolení určeného pro celní řízení odpisový list.

Na odpisovém listu vývozního povolení uvede celní úřad druh zboží (je-li na přední straně vývozního povolení uvedeno více druhů zboží), množství propuštěného zboží v jednotkách shodných s přední stranou vývozního povolení, číslo JSD, na základě kterého bylo zboží dvojího použití propuštěno, datum propuštění zboží a název členského státu, ve kterém je zboží dvojího použití předloženo k celnímu řízení (tzn. Česká republika). Dále provede kumulovaný součet množství zboží propuštěného od počátku platnosti vývozního povolení a čerpání potvrdí otiskem osobního razítka a podpisem celníka, který záznam provedl.

Pro dovoz zboží dvojího použití slouží mezinárodní dovozní certifikát, který vydává v rámci mezinárodní spolupráce v oblasti vývozních kontrol MPO-LS. Rovněž zde je součástí výtisku pro účely celního řízení odpisový list. Celní úřad potvrdí dovozci po skutečném dovozu zboží dvojího použití do České republiky výtisk mezinárodního dovozního certifikátu určeného pro celní řízení, jestliže je zahraničním dodavatelem vyžadován do-

klad o ověření dodávky. Potvrzení celní úřad provede teprve po kontrole a porovnání zboží uvedeném na mezinárodním dovozním certifikátu se zbožím, co do jeho druhu a množství, se zbožím, které propustil v celním řízení (tj. po provedení fyzické kontroly zboží).

8.1.6 Střelné zbraně, střelivo, výbušniny

Vyvézt, dovézt nebo přepravit nebo předat výbušniny lze jen na základě povolení Českého báňského úřadu, přičemž předání výbušnin jiné organizaci v rámci celního území Společenství není předmětem celního řízení. Celní orgány kontrolují v případě dovozu, vývozu nebo tranzitu výbušnin, zda jsou výbušniny doprovázeny tímto povolením. K propuštění výbušniny do navrženého celního režimu v rámci celního řízení může dojít jen na základě předložení originálu jmenovaného povolení.

Jestliže propustí celní úřad výbušniny na základě uvedeného povolení potvrdí na originálu předloženého povolení v části určené pro záznamy celních orgánů odpisový list. V něm uvede celní úřad evidenční číslo JSD, zbožíový kód dle JSD, název zboží (je-li povolení vydané na více druhů výbušnin stejného sazebního zařazení), množství zboží, které zbývá vyčerpát a čerpání potvrdí otiskem služebního razítka a podpisem celníka, který záznam provedl. Dále celní úřad vyhotoví ověřenou fotokopii originálu předloženého povolení včetně odpisového listu a založí ji ve své evidenci. Odpisový list se v celním režimu tranzitu nepotvrzuje.

Celní úřad sleduje platnost povolení a zároveň jeho čerpání tak, aby nebylo překročeno povolené množství. Zjistí-li celní úřad neplatnost povolení nebo překročení povoleného množství, postupuje při stanovení lhůty k odstranění nedostatků a možného přemístění a následného uskladnění výbušnin na místo, které je pod přímým dohledem celních orgánů.

8.1.7 Radioaktivní látky a radioaktivní materiál

Dovoz a vývoz radioaktivních látek a radioaktivního materiálu podléhá povolení SÚJB. Předložení tohoto povolení je podmínkou pro propuštění dovážených nebo vyvážených radioaktivních látek a radioaktivního materiálu do příslušného dovozního nebo vývozního celního režimu. Přeprava dovážených nebo vyvážených jaderných materiálů současně podléhá povolení SÚJB k přepravě jaderných materiálů. V případě dovozu nebo vývozu jmenovaného zboží celní úřad zpracuje a odešle oznámení SÚJB.

Držitel příslušného povolení je povinen zajistit, aby celnímu úřadu provádějícímu dohled byla předložena

- ověřená kopie příslušného povolení SÚJB při dovozu nebo vývozu zdrojů ionizujícího záření, při zpětném dovozu radioaktivních odpadů a při dovozu nebo vývozu jaderných položek; současně musí být příslušnému celnímu úřadu ohlášen jejich vstup nebo výstup na/z území ČR,
- při vývozu jaderných materiálů, vybraných položek a radioaktivních látek také ověřená kopie platného povolení státu, do něhož mají být jaderné materiály, vybrané položky nebo radioaktivní látky vyvezeny.

V případě, že celní prohlášení není doloženo všemi doklady, stanoví celní úřad deklarantovi lhůtu k odstranění překážek propuštění zboží. Pokud deklarant nepředloží požadované doklady ve stanovené lhůtě, považuje se celní prohlášení za bezpředmětné a celní úřad zruší jeho platnost. Deklarované zboží se v takovém případě nachází v postavení dočasně uskladněného zboží.

V případě zjištění nedostatků u kontrolovaných osob, zejména pokud se příslušné dovozní nebo vývozní operace uskutečňují bez předepsaných dokladů nebo předložené doklady jsou neplatné, neodpovídají zásilce, apod., je celní úřad povinen radioaktivní látky a radioaktivní materiál zadržet a o zjištěných skutečnostech ihned informovat SÚJB. Zadržením se rozumí učinění takových opatření, aby byla znemožněna jakékoliv nedovolená manipulace s radioaktivními látkami, radioaktivními odpady nebo jadernými položkami do doby než je rozhodnuto o způsobu dalšího nakládání s tímto zbožím. Umožní-li to místní podmínky celního úřadu, bude zadržené zboží přemístěno na náklady a nebezpečí jeho držitele na místo, které je pod přímým dohledem celního úřadu. Vzhledem k nebezpečnosti předmětného zboží je vhodné současně se SÚJB konzultovat, za jakých podmínek je potřeba zboží uskladnit, aby byla zajištěna ochrana osob a životního prostředí před nežádoucími účinky, a jaká opatření je třeba učinit k nápravě postavení zboží a k zabránění nedovolené manipulace s tímto zbožím. V případě radioaktivní zásilky, jejíž dovoz nebo vývoz se uskutečňuje v rozporu s právními předpisy, rozhoduje SÚJB o dalším nakládání s tímto zbožím, kterému může být přiděleno pouze takové celně schválené určení, které je v souladu s příslušným rozhodnutím SÚJB. Celní orgány jsou povinny, v případě nálezu nebo podezření z nálezu zdroje ionizujícího záření nebo jaderného materiálu, jakož i v případě zjištění ztráty, odci-

zení nebo poškození zdroje ionizujícího záření nebo jaderného materiálu nebo jejich obalu, neprodleně oznámit tuto skutečnost Policii ČR nebo SÚJB. [14]

8.1.8 Vojenský materiál

Celní orgány dohlížejí, zda je obchod s vojenským materiálem prováděn pouze právníckými osobami nebo organizačními složkami státu, kterým bylo uděleno povolení a zda je prováděn v rozsahu a za podmínek stanovených příslušnými licencemi. S ohledem na povahu zboží celní úřad vždy ověří celní prohlášení a doklady k němu přiložené vztahující se k obchodu s vojenským materiálem, případně provede kontrolu. Vojenský materiál je do navrženého celního režimu propuštěn pouze na základě předloženého platného originálu licence MPO-LS. Nebude-li originál licence předložen, celní úřad zboží nepropustí a stanoví subjektu lhůtu k odstranění nedostatků. Do okamžiku odstranění nedostatků se zboží přemístí pod přímý dohled celního úřadu.

Při propouštění vojenského materiálu do navrhovaného celního režimu, ve kterém vstupuje na území Společenství, vyznačí celní úřad v příslušné rubrice na druhé straně předloženého originálu licence jeho množstevní a hodnotové čerpání.

Pokud má celní úřad pochybnosti o tom, jde-li o zboží, které je vojenským materiálem, u něhož by měl být předložen originál licence, obrátí se písemně na MPO-LS a vyžádá si písemné stanovisko. Do doby než MPO-LS zašle celnímu úřadu písemné stanovisko, má zboží postavení dočasně uskladněného zboží.

8.2 Realizace ochranných opatření

V této části je popsána realizace jednotlivých opatření v ochraně obchodu tak, jak jsou prováděna celníkem při celním řízení včetně případných hlášení dozorovým orgánům (např. MK v oblasti vývozu kulturních památek) v rámci součinnosti.

8.2.1 Bezpečnost potravin

U zásilek potravin nebo surovin pro potravinářské účely navržených k propuštění do režimu volného oběhu kontrolují celní úřady

- zda je k zásilce přiloženo osvědčení, popř. doplňkové doklady, které jsou ve shodě s požadavky závazných předpisů Evropských společenství,

- zda zásilka odpovídá předloženému osvědčení,
- zda zásilka, která byla ozářena ionizujícím zářením, splňuje podmínky uvedené v zákoně o potravinách (ionizujícím zářením se ošetřuje například koření jako je kmín, pepř, koriandr, majoránka a jiné, sušená zelenina a byliny).

Při kontrolách bezpečnosti potravin celní úřad spolupracuje se SZPI. Tuto neprodleně informuje o zboží ze třetích zemí, pro jejichž dovoz byly Komisí stanoveny zvláštní podmínky např. nařízením Komise (ES) č. 1148/2001, o kontrolách dodržování obchodních norem pro čerstvé ovoce a zeleninu, v platném znění a nařízení Komise (ES) č. 2898/95, o kontrole dodržování norem jakosti pro banány. SZPI provede předepsané kontroly a pokud zjistí, že je zboží nebezpečné, vydá o tom pro celní úřad závazné stanovisko. Na základě tohoto stanoviska rozhodne celní úřad o nepropuštění zboží do režimu volného oběhu a připojí na průvodní dokumentaci k tomuto výrobku předloženou k celnímu řízení (např. fakturu, nákladní list) doložku s následujícím textem. „Nebezpečný výrobek – uvolnění k volnému oběhu není povoleno – Nařízení (EHS) č. 339/93“.

8.2.2 Biocidní přípravky

Základními podmínkami dovozu BP je předložení následujících dokladů:

- rozhodnutí MZ o povolení BP, není-li dále uvedeno jinak, které se vydává formou rozhodnutí hlavního hygienika České republiky, nebo,
- písemné prohlášení dovozce, že BP je určen výhradně pro potřeby vědeckého výzkumu a vývoje nebo pro zkušební účely.

Doklady se předkládají při celním řízení spolu s jednotnou celní deklarací. V případě pochybností o věrohodnosti prohlášení dovozce, požádá celní úřad ministerstvo o odbornou pomoc.

Celní úřady zákona vedou elektronickou evidenci všech dovezených BP a umožní do této evidence pracovníkům ministerstva, ČIŽP, MZE a MŽP, obci v přenesené působnosti nebo krajské hygienické stanici nahlížet, pořizovat si z ní opisy, výpisy, případně kopie nebo umožní digitální přenos dat.

8.2.3 CITES

Celní orgány se podílí také na dohledu nad obchodem s chráněnými druhy živočichů a rostlin neboli exempláři. Při této činnosti kontrolují, zda příslušný exemplář je doprovázen dokladem CITES nebo obdobným dokladem vydaným příslušným členským státem Evropského společenství, popřípadě jiným předepsaným dokladem vydaným příslušným orgánem státu, který není smluvní stranou Úmluvy CITES, ve spolupráci s orgánem veterinární správy nebo orgánem rostlinolékařské péče kontrolují, zda exemplář odpovídá údajům uvedeným na dokladech CITES a stanoveným veterinárním a rostlinolékařským podmínkám a zda přeprava živých exemplářů živočišného původu odpovídá podmínkám pro přepravu.

Při dovozu exempláře musí dovozce předložit dovozní povolení vydané výkonným orgánem cílového členského státu (v případě ČR je to ministerstvo). Pokud je to upřesněno v dovozním povolení, je nutné také předložit doklady ze země vývozu nebo zpětného vývozu (např. vývozní povolení nebo povolení o zpětném vývozu). Celní úřad prověří předložené doklady a ve spolupráci s orgány veterinární správy, orgány rostlinolékařské péče popřípadě inspekcí kontroluje, zda dovážený exemplář odpovídá předloženým dokladům a v případě živých zvířat kontroluje, zda je jejich přeprava prováděna v souladu s předpisy. Pokud vše souhlasí, celník v předložených dílech dovozního povolení vyplní v příslušném odstavci:

- skutečné množství dovážených nebo vyvážených exemplářů, případně čistou hmotnost, nelze-li stanovit počet kusů,
- v případě živých exemplářů počet uhynulých kusů v době příjezdu,
- druh celního dokladu (např. JCD, TCP, A.T.A.),
- evidenční číslo celního dokladu,
- číslo veterinárního povolení.

Při vývozu exempláře předkládá subjekt povolení nebo potvrzení o zpětném vývozu a celní orgány postupují při kontrole obdobně jako u dovozu exempláře.

8.2.4 Geneticky modifikované organismy a genetické produkty

Celní úřad kontroluje, zda jsou dovážené, vyvážené nebo provážené zásilky deklarované jako geneticky modifikované organismy nebo genetické produkty vybaveny příslušnými doklady:

- specifikací GMO nebo GP,
- údaji o přepravovaném množství,
- ověřenou kopií povolení pro nakládání nebo povolení pro uvádění GMO nebo GP do životního prostředí,
- jméno (jména), příjmení, obchodní firmu, místo podnikání a identifikační číslo (pokud bylo přiděleno) dopravce a osoby zodpovědné za přepravovanou zásilku, je-li fyzická osoba; název nebo obchodní firmu, identifikační číslo (pokud bylo přiděleno) dopravce a osoby zodpovědné za přepravovanou zásilku, je-li právnická osoba,
- ověřenou kopii povolení pro uzavřené nakládání, (v případě dovozu nebo vývozu GMO nebo GP určeného výlučně pro uzavřené nakládání) nebo povolení pro uvádění do životního prostředí, (v případě dovozu nebo vývozu GMO nebo GP určeného výlučně pro uvádění do životního prostředí) nebo potvrzení,
- kopií havarijního plánu což je dokument, v němž jsou popsány činnosti, které vedou ke zmírnění nebo odstranění následků nebezpečných pro zdraví a životní prostředí za použití všech možných dostupných prostředků. Havárií je myšlena situace, při níž dojde k nežádoucímu úniku GMO nebo GP nebo situace, při níž takový únik hrozí.

Pokud celní úřad zjistí, nebo má podezření, porušení zákona o nakládání s GMO nebo GP zboží zajistí a informuje místně příslušný inspektorát SZPI.

8.2.5 Kulturní dědictví

Celní úřad provádí kontroly při vývozu, dovozu, odeslání, přijetí, prodeji a ochraně kulturních památek, sbírkových předmětů, archiválií a předmětů kulturní hodnoty. Ke jmenované manipulaci s kulturním dědictvím je nutno opatřit si souhlas ministerstva v případě kulturní památky a souhlas vlády v případě národní kulturní památky.

Celní úřady kontrolují, jak je dodržován předchozí souhlas ministerstva nebo vlády. Vývozce předloží před uskutečněním vývozu nebo odeslání kulturní památky tři vyhotovení souhlasu k vývozu příslušnému celnímu úřadu. V případě vývozu, vývozce předloží také celní prohlášení, na základě kterého propustí celní úřad předmět do režimu vývozu nebo pasivního zušlechťovacího styku, a stanoví lhůtu ke zpětnému dovozu s ohledem na lhůtu určenou v rozhodnutí ministerstva. V případě odeslání není celní prohlášení předkládáno. Celní úřad potvrdí na souhlasu k vývozu odstavec, který je určen pro potvrzení celních orgánů, jeden formulář si ponechá ve své evidenci a dva vrátí vývozci.

Pokud vyvážené zboží vykazuje znaky kulturní památky, souhlas ministerstva nebyl předložen a celní úřad má pochybnosti, zda se jedná či nejedná o kulturní památku, bude na vyvážený předmět hledět jako na předmět kulturní hodnoty a do navrhovaného režimu jej nepropustí. [14]

8.2.6 Léky a léčiva

Vyvážet nebo dovážet HLP nebo VLP v zásilkách obchodní povahy ze třetích zemí je oprávněn pouze držitel povolení k výrobě. Toto povolení uděluje Státní ústav pro kontrolu léčiv nebo Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv.

Celní úřady kontrolují v případě dovozu HLP nebo VLP

- povolení k výrobě,
- možné riziko pro zdraví člověka nebo veřejné zdraví nebo pro životní prostředí, kterým se rozumí jakékoli riziko týkající se jakosti, bezpečnosti a účinnosti HLP nebo VLP. S tímto rizikem souvisí kontrola zejména
 - 1. doby použitelnosti (expirace),
 - 2. neporušenosti vnějšího a vnitřního obalu,
 - 3. dodržení podmínek skladování.

Správné skladování HLP nebo VLP celní úřad zjistí porovnáním údajů (např. teplota a podmínky skladování a informace o ochraně před slunečním zářením) uvedených např. na obalu nebo příbalové informaci s momentálními podmínkami, pokud jsou tyto informace celnímu úřadu k dispozici.

Zjistí-li celní úřad nedostatky případně má podezření z porušení podmínek dovozu nebo vývozu, nebo má podezření, že lékařské přípravky jsou nebezpečné, vydá rozhodnutí o přerušení řízení a požádá o stanovisko SÚKL nebo ÚSKVBL.

8.2.7 Obaly

Celní orgány vykonávají státní správu v oblasti nakládání s obaly a odpady z obalů a disponují oprávněním kontrolovat, zda dovážené nebo přeshraničně přepravované obaly nebo balené výrobky splňují požadavky zákona o obalech. Existují-li na základě kontroly zda jsou při dovozu nebo přeshraniční přepravě obalů nebo balených výrobků naplněny podmínky stanovené zákonem o obalech, propustí celní orgány kontrolované zboží do příslušného celního režimu nebo k další přepravě a manipulaci, vyzvou příslušný kontrolní orgán ke kontrole a současně uvědomí o této výzvě MŽP.

Účelem zákona o obalech je chránit životní prostředí proti vzniku odpadu z obalů a to zejména snižováním hmotnosti, škodlivosti obalů a chemických látek v těchto obalech obsažených. Předmětem kontroly je proto dodržování plnění podmínek uvádění obalů na trh jakými jsou např. značení obalu, týkající se materiálu, ze kterého je vyroben, preventivní opatření spočívající ve snižování hmotnosti a objemu obalů, tak aby byly co nejmenší, zajištění zpětného odběru obalů autorizovanou společností apod.

Kontrolu přeshraniční přepravy obalů nebo balených výrobků provádí celní orgány v rámci činnosti mobilního dohledu v případech, kdy přistoupí k ověřování, zda obaly nebo balené výrobky přepravované z jiného členského státu Evropské unie do České republiky splňují podmínky zákona o obalech.

Celní úřady spolupracují v této oblasti i s dalšími kontrolními orgány, kterými jsou:

- Krajské hygienické stanice, v případě obalů kosmetických prostředků,
- Česká obchodní inspekce, v případě obalů, které přicházejí do přímého styku s potravinami, obalů léčivých přípravků a obalů surovin pro přípravu humánních léčivých přípravků,
- Česká zemědělská a potravinářská inspekce, v případě obalů, které přicházejí do přímého styku s potravinami,

- Státní ústav pro kontrolu léčiv, v případě obalů humánních léčivých přípravků a obalů surovin pro přípravu těchto výrobků,
- Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv, v případě obalů veterinárních léčivých přípravků a obalů surovin pro přípravu těchto přípravků,
- Česká inspekce životního prostředí v ostatních případech týkajících se plnění povinnosti zpětného odběru, povinnosti využití odpadu z obalů a dalších povinností s tím souvisejících.

8.2.8 Obecná bezpečnost výrobků

Celní úřad kontroluje u výrobků navržených k propuštění do režimu volného oběhu, zda výrobek vykazuje znaky, které vyvolávají podezření na existenci vážného a bezprostředního ohrožení zdraví a bezpečnosti při použití tohoto výrobku za běžných a předvídatelných podmínek. Při této kontrole se postupuje především podle logického uvážení a na základě získaných zkušeností. U stanovených výrobků může celní úřad svá podezření odvozovat ze základních požadavků na tyto výrobky, které jsou uvedeny v příslušných nařízeních vlády. Dále kontroluje, zda je výrobek doprovázen příslušnou dokumentací a je označen nebo opatřen stanoveným označením, popřípadě zda výrobek splňuje zvláštní požadavky na bezpečnost výrobků.

Pokud celní úřad zjistí, že výrobek vykazuje nedostatky, přeruší celní řízení a požádá stanovený orgán dozoru o závazné stanovisko k danému výrobku.

8.2.9 Ovzduší

Celní úřady provádějí kontrolu dovozů, vývozů a uvádění na trh regulovaných látek a výrobků, které je obsahují, kontrolu při uvádění na trh fluorovaných skleníkových plynů a výrobků, které mohou tyto látky a plyny obsahovat. Při této činnosti mají celní orgány oprávnění vstupovat na cizí pozemky, požadovat potřebné doklady, údaje a písemná nebo ústní vysvětlení týkající se předmětu kontroly, v případě podezření na porušení zákona odebírat vzorky a zajišťovat rozborů regulovaných látek nebo fluorovaných skleníkových plynů, v případě zjištění zakázaných regulovaných látek nebo fluorovaných skleníkových plynů tyto látky nebo výrobky, které je obsahují, zadržet.

Při dovozu regulovaných látek celní úřady kontrolují, zda subjekt předložil dovozní licenci vydanou Komisí. Ověří platnost licence, porovná údaje uvedené v licenci s údaji uvedenými v celním prohlášení a průvodních dokladech ke zboží, zejména celní úřad určení, vlastní hmotnost zásilky, hmotnost regulované látky, druh regulované látky, u dovozní licence zemi vývozu. Při kontrole celního prohlášení kontrolují celní úřady, zda obsahuje název, označení regulované látky, odpovídající kód kombinované nomenklatury a číslo licence. V případě zjištěných nesrovnalostí při porovnávání deklarovaných údajů na celním prohlášení a dovozní licenci, celní úřad nepropustí zboží do navrhovaného režimu.

Při vývozu regulovaných látek celní úřady kontrolují, zda je vydáno vývozní povolení a ověřují platnost povolení, porovnávají údaje uvedené v povolení s údaji uvedenými ve vývozním celním prohlášení a průvodních dokladech ke zboží, zejména druh regulované látky a u vývozního povolení zemi určení. Vývoz většího množství zboží než uvedeného ve vývozním povolení, není dovolen. V případě nesrovnalostí postupuje celní úřad jako u dovozu.

Celní úřady provádí rovněž kontrolu prodeje regulovaných látek a výrobků, které je obsahují. Prodejce je povinen na vyžádání celního úřadu předložit dodací list, případně celní doklady. Celní úřady si mohou vyžádat další potřebné doklady, zejména průvodní dokumentaci, ve které je výrobce nebo dovozce do České republiky a přepravce regulovaných látek a výrobků, které je obsahují, povinen uvádět označení regulované látky, její množství a upozornění na nebezpečí pro ozonovou vrstvu Země.

8.2.10 Zásilky podléhající dovozní rostlinolékařské kontrole

Má-li být zásilka podléhající dovozní rostlinolékařské kontrole propuštěna do navrhovaného režimu, musí být celnímu úřadu předloženo spolu s JSD rostlinolékařské osvědčení neboli fytocertifikát s datem provedení dovozní rostlinolékařské kontroly a s úředním razítkem Státní rostlinolékařské správy osvědčujícím, že zásilka může být propuštěna do navrženého režimu bez omezení.

Pokud má celní úřad důvodné podezření, že dovážené zboží nebylo podrobeno dovozní rostlinolékařské kontrole, musí neodkladně písemně informovat příslušné pracoviště Státní rostlinolékařské správy. Ve svém podání navrhne provést kontrolu a zejména uvede údaje o zásilce, deklarantu a zjištěné pochybnosti.

Při propuštění dřevěného obalového materiálu do navrhovaného režimu může být obal podroben dovozní rostlinolékařské kontrole s cílem zjistit, zda není napaden nebo kontaminován škodlivými organismy.

8.3 Výjimky

Bezpečnostní novela celního kodexu stanoví speciální postup pro bezpečnost a ochranu při dovozu nebo vývozu zboží na nebo z celního území Společenství. Dochází ke zpřísnění kontrol zboží i podnikatelských subjektů. Aby nedocházelo k diskriminaci spolehlivých subjektů, mohou tyto využít bezpečnostních úlev při kontrolách zboží.

Schválené hospodářské subjekty jsou osoby, které poskytují dostatečné záruky a vyhovují ve všech aspektech bezpečnosti včetně tzv. celní bezpečnosti. Při schvalovacím procesu musí prokázat, že mají stanovené postupy pro určování celní hodnoty, původu zboží, zařazení do položky celního sazebníku a všeobecně správně uplatňují celní a ostatní předpisy. Zájemci o statut AEO mají na výběr ze třech typů certifikátů dle jejich možností a specifík podnikání:

- Certifikát AEO – zjednodušené celní postupy: je určený především takovým subjektům, které neodpovídají za fyzickou bezpečnost zboží např. celním deklarantům a také těm, kteří žádají o zjednodušený celní postup při dovozu/vývozu zboží.
- Certifikát AEO – bezpečnost a ochrana: je pro ty subjekty, které žádají o využívání úlev při celních kontrolách, které se týkají bezpečnosti a ochrany při vstupu a výstupu zboží na/z celního území Společenství, ale i pro ty, kteří jsou odpovědní za manipulaci a uskladnění zboží.
- Certifikát AEO „SUPER“: je kombinací předchozích dvou certifikátů.

Všechna osvědčení zajišťují subjektu výjimky z bezpečnostní novely formou výhod. Výhody, které by měly celní správy Společenství hospodářským subjektům zajistit, se týkají především:

- jednoduššího a rychlejšího přístupu ke zjednodušeným celním postupům tj. možnost nepředložení zboží celnímu úřadu,
- snížení počtu fyzických kontrol a kontrol dokladů,
- prioritního zacházení v případě vybrání subjektu ke kontrole,

- možnosti požádat o konkrétní místo pro provedení kontroly, např. v sídle subjektu,
- méně údajů deklarovaných před dovozem/vývozem,
- uznání certifikátu AEO ve všech zemích EU (v dalších stádiích uznání i mimo EU, např. v USA, Japonsku apod.) na základě bilaterálních smluv třetích zemí a EU,
- snížení rizika porušení celních předpisů.

Nemalé výhody získají subjekty i na poli mezinárodního obchodu:

- známka kvality pro obchodní partnery i mimo EU, konkurenceschopnost,
- důkladná revize a nastavení logistického a bezpečnostního systému,
- efektivnější využití firemních zdrojů (na základě sebehodnocení společnosti),
- důvěryhodný partner v dodavatelském řetězci, pokud je dodavatel AEO, snížení rizika při tranzitních operacích jako jsou krádeže nebo ztráty zboží,
- specifická výhoda – důvěryhodnost při celním řízení.

Postavení AEO je sice uznáváno ve všech členských státech, nicméně si držitel tohoto povolení musí požádat o konkrétní zjednodušený postup v příslušné členské zemi, se kterou uskutečňuje zahraniční obchod.

8.4 Bezpečnostní a ochranná opatření v ČR a EU

Evropská unie není pouze hospodářským a politickým společenstvím ale také právním a správním společenstvím a v tomto smyslu se provádí, implementuje a kontroluje společná bezpečnostní politika v mezinárodním obchodě. Dochází zde k souhrnu principů, pravidel a opatření, která jsou společně uplatňována ve správní činnosti celních správ zemí EU. [10]

Proto se dnem 1. května 2004 veškeré komunitární předpisy z oblasti opatření na ochranu obchodu stávají závazné i pro ČR. Jedná se o rozsáhlý systém opatření. Mimo již výše jmenovaných bezpečnostních a ochranných opatření jsou předmětem tohoto systému také další problematiky: antidumping, ochranná opatření podle pravidel WTO, specifický mechanismus přijímání ochranných opatření vůči Číně, ochranná opatření vůči nečlenským zemím WTO, systém množstevních omezení, sledování a dvojí kontrola hutnických výrobků z některých států (např. z Ukrajiny), systém množstevních omezení dovozů textilních výrobků, které mají původ v členských státech WTO (dle pravidel a závazků plynoucích z

Dohody o textilu a ošacení WTO) a v nečlenských státech WTO a v neposlední řadě systém dvojí kontroly a sledování dovozů a mechanismus ochrany proti nedovoleným překážkám ze strany třetích zemí. V souvislosti s přijetím komunitární legislativy jsou zrušena všechna do té doby platná ochranná opatření přijatá na základě zákona č. 62/200 Sb., o některých opatřeních při vývozu nebo dovozu výrobků a o licenčním řízení a o změně některých zákonů. Jak vyplývá z přehledu legislativy uváděné v této práci, vstupem do Evropské unie se stává i pro Českou republiku v rámci společné obchodní politiky platná unijní právní úprava a bezpečnostní a ochranná opatření v ČR se ztotožňují s bezpečnostními a ochrannými opatřeními používanými v EU.

9 PROJEKT ZVÝŠENÍ ÚČINNOSTI BEZPEČNOSTNÍCH A OCHRANNÝCH OPATŘENÍ

V projektové části diplomové práce budou vysvětleny a zpracovány návrhy, které zvýší účinnost ochranných a bezpečnostních opatření. Toto zvýšení účinnosti bude zabezpečeno několika provázanými změnami a budou mít za následek zvýšení efektivity provádění opatření a zároveň se sníží transakční náročnost zabezpečení opatření. Navržené změny budou dokumentovány slovně a procesními mapami.

Bezpečnostní novela celního kodexu Společenství vstoupila v platnost od 1. 7. 2009 a do 31.12.2010 bude v přechodném stadiu, což znamená, že všechna opatření ještě nejsou v platnosti. Projekt tedy bude směřován k datu 1.11.2011, ke kterému by měly být změny v zabezpečení opatření nasazeny alespoň ve zkušebním provozu. Zde je nutné uvést, že ostatní členské státy přistupují k řešení tohoto problému obdobně.

Důvodem určitého zpoždění v plném uplatňování tzv. bezpečnostní novely celního kodexu jsou v nedostatečném předstihu schvalované technické specifikace předávání zpráv mezi EU a členskými státy. To však neznamená, že by zde navrhovaná opatření nemohla být efektivní.

9.1 Projektový záměr

Cílem projektového záměru bude zabezpečit provádění opatření v plné šíři a pokud možno co nejjednodušším způsobem tak, aby byla zachována plynulost v celním řízení na CÚ. Z částí 7 a 8 této práce vyplývají oblasti, které mohou nejvíce přispět ke zvýšení efektivity provádění opatření. Jsou to:

- zabezpečení školení a vzdělávání pracovníků v rozsahu zajišťujícím odborné a rychlé provádění opatření,
- změna v procesu podpory pracovníků ve výkonu, která zajistí vyšší míru jednotnosti výkladu sporných právních předpisů a zároveň zefektivní metodickou a koordinační roli útvarů podpory,
- změna v procesu distribuce, zpracování a využívání informací o bezpečnostních a ochranných rizicích zasílaných z EU, která proces zjednoduší, zefektivní a zvýší jeho odbornou úroveň.

9.1.1 Vzdělávání

Provádění bezpečnostních a ochranných opatření je individuálně stanoveno právními předpisy. Tyto se od sebe liší strukturou provádění i rozsahem činností, které jsou s opatřeními spojeny. Proto jsou na pracovníky celní správy kladeny vysoké odborné nároky, které je nutné neustále obnovovat. Obnova a získávání nových znalostí musí být záležitostí pravidelnou.

Obnova a získávání nových znalostí se v současné době děje formou instrukčně metodické přípravy (IMP) nebo krátkodobých školení. Převažují IMP, které nejsou vždy kvalitně připraveny. Lektorem je zpravidla pracovník CÚ určený jednorázově k tomuto úkolu vedoucím funkcionářem. Pracovník nebývá odborníkem na danou problematiku, jedná se pouze o seznámení ostatních s obsahem nového předpisu. IMP seznámí pouze se základním předpisem, případné změny v problematice jsou předmětem samostudia.

Vzhledem k vysoké náročnosti na znalosti z oblasti bezpečnosti a ochrany by mělo být udržování znalostí pravidelnou záležitostí (jednou za jeden až dva měsíce) pod vedením odborníka – specialisty na konkrétní opatření. Provádění IMP nebo školení by se rovněž mělo odvíjet od momentálních potřeb vyplývajících z nových poznatků v oblasti ochrany a bezpečnosti nebo zpětné vazby. Podpora rozhodování by měla dodávat své poznatky jako podněty ke vzdělávání v konkrétní oblasti opatření.

Tyto podněty vedou k vytvoření projektové podskupiny pro zajištění školení a vzdělávání formou vzdělávacího projektu. Součástí projektu musí být plán školení, seznam školitelů a vytvořený harmonogram školení zpracovaný na míru potřebám pracovníků v celním řízení.

Školení musí být po ukončení projektu řádně vyhodnoceno zejména s ohledem na konkrétní výsledky dosažené při zajišťování opatření. Jako měřítko výslednosti může být navržen podíl případů řešených s využitím podpory v porovnání s počtem případů celkově. Porovnávání může probíhat každé tři měsíce a bude vyhodnocováno útvarem podpory rozhodování na úrovni GŘC.

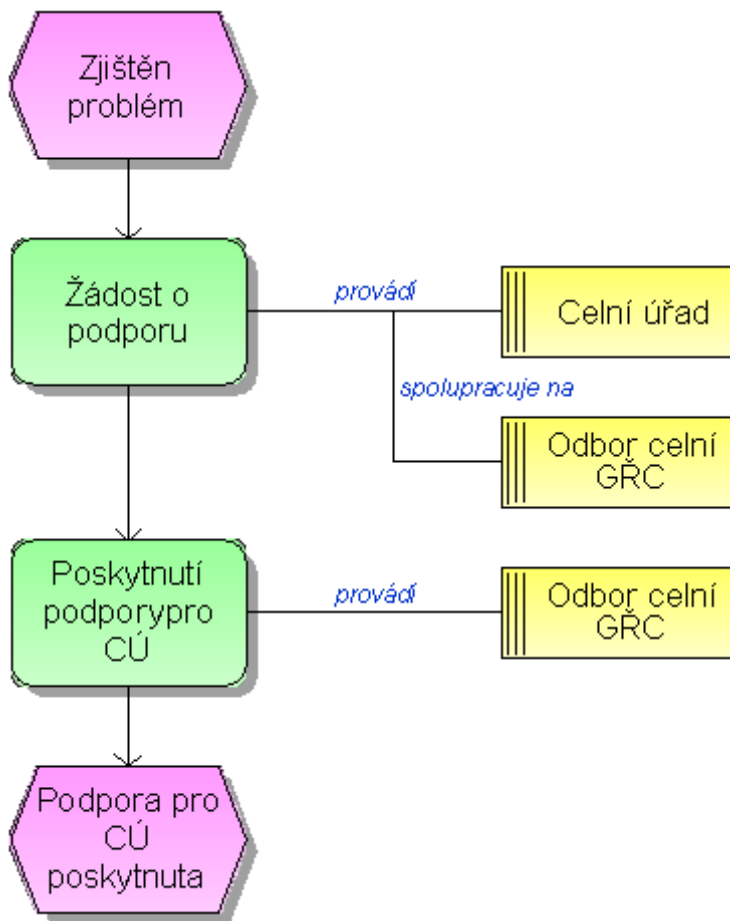
9.1.2 Podpora rozhodování

Podpora rozhodování pracovníkům v celním řízení při uplatňování bezpečnostních a ochranných opatření je v současné podobě poněkud zdlouhavá. Vznikají nedorozumění způsobená nadbytečnou komplikovaností procesu podpory rozhodování. Věc je poměrně dobře patrná z Obr. 1, kde je vidět komplikované předávání podpory případu z úrovně celního úřadu na úroveň GŘC a zpět. V procesu je navíc skryta další komplikace, a to nutnost sjednocování praxe výkladů při podpoře rozhodování. Vyplývá to ze skutečnosti, že pokud případ vyřeší již pracovníci podpory celního ředitelství, mohou se například pracovníci podpory dvou různých celních ředitelství postupně začít lišit ve svých výkladech při stejné věci. Firma, která pak v rámci svých poboček projednává obchodní případy u více celních úřadů, se může setkat s různými výklady při stejném projednávaném zboží.

V této oblasti se nabízí relativně jednoduchá změna. Spočívá ve vynechání článku celních ředitelství. Přinesené výhody jsou zřejmé: způsob provádění se zrychlí, způsob provádění se také sjednotí. Zaniknou nadbytečné transakční náklady ve formě přeposílání dotazů z CÚ přes ČR na GŘC a zpět.

Navržený způsob může mít i nevýhody, se kterými je nutné počítat. Jedná se především o rozsah pomoci, na který nemusí být GŘC personálně dostatečně dimenzované. Tento nedostatek lze ale řešit využitím vybraných pracovníků ČR, kteří by takto byli přímo řízeni z GŘC. Otázka, zda by se tito pracovníci neměli tedy spíše stát kmenovými pracovníky GŘC (i když detašovanými na ČR), by mohla být posouzena později, po vyhodnocení kládů a záporů tohoto návrhu např. po několika měsících provozu.

K přeprojektování procesu podpory by měla být ustanovena pracovní podskupina projektu, která navrhne konkrétní postup, jak tyto činnosti zajistit. Pracovní podskupina přezkoumá platné vnitřní předpisy a organizační řád a navrhne jejich změnu. Provede kvalifikovaný odhad počtu pracovníků potřebných pro zajištění této činnosti navrhovaným způsobem. Součástí změn bude také vytvoření komunikačního kanálu, ze kterého by nejzajímavější poznatky z řešení problémů byly předávány k proškolení, čímž by došlo k vytvoření zpětné vazby zabezpečující odbornou úroveň. Zároveň připraví podmínky pro zkušební provoz, který bude po zvolené době vyhodnocen. Měřítkem by měla být průměrná doba vyřizování požadavku na podporu ze strany celního úřadu.

Obr. 5 – Návrh procesu podpory [Vlastní zpracování]

V návrhu procesu dle Obr. 5 jsou zúčastněny pouze celní úřad (konkrétně by mělo jít o jeho celní oddělení) a Odbor celní GŘC. Obrázek nezahrnuje procesní rozbor komplikovanějších případů, kdy je zapotřebí opakované komunikace ve stejné věci. Je však patrné, že by opět probíhala pouze mezi celním úřadem a Odborem celním GŘC. Transakční náklady procesu jsou tak z hlediska počtu zúčastněných prvků sníženy na minimum. Obr. 5 rovněž nezahrnuje případné využití pracovníků celních ředitelství, pokud by pro podporu nedostávali pracovníci GŘC.

9.1.3 Využití rizik EU

Uplatňování rizik z EU, které celní správa obdrží ze systému CRMS formou elektronické zprávy se v současném provedení komplikuje způsobem, který velmi snižuje efektivní využití prostředků celní správy. Jedná se o dva nedostatky:

- distribuci rizik provádí Komunikační centrum, které vzhledem k zaměření letiště Ruzyně není dostatečně odborně vzděláno v oblasti vytváření a zpracování rizikových analýz,
- distribuce rizik je komplikována překrývajícími se kompetencemi jednotlivých agend analýz. Dochází tak k situaci, kdy jedno a totéž riziko musí být zasláno ke zpracování až čtyřem agendám analýzy (každá se sídlem v jiné části republiky). Čtyřikrát zpracované riziko je potom dále řešeno ve formě ERP nebo analýzy (nebo obojího současně).

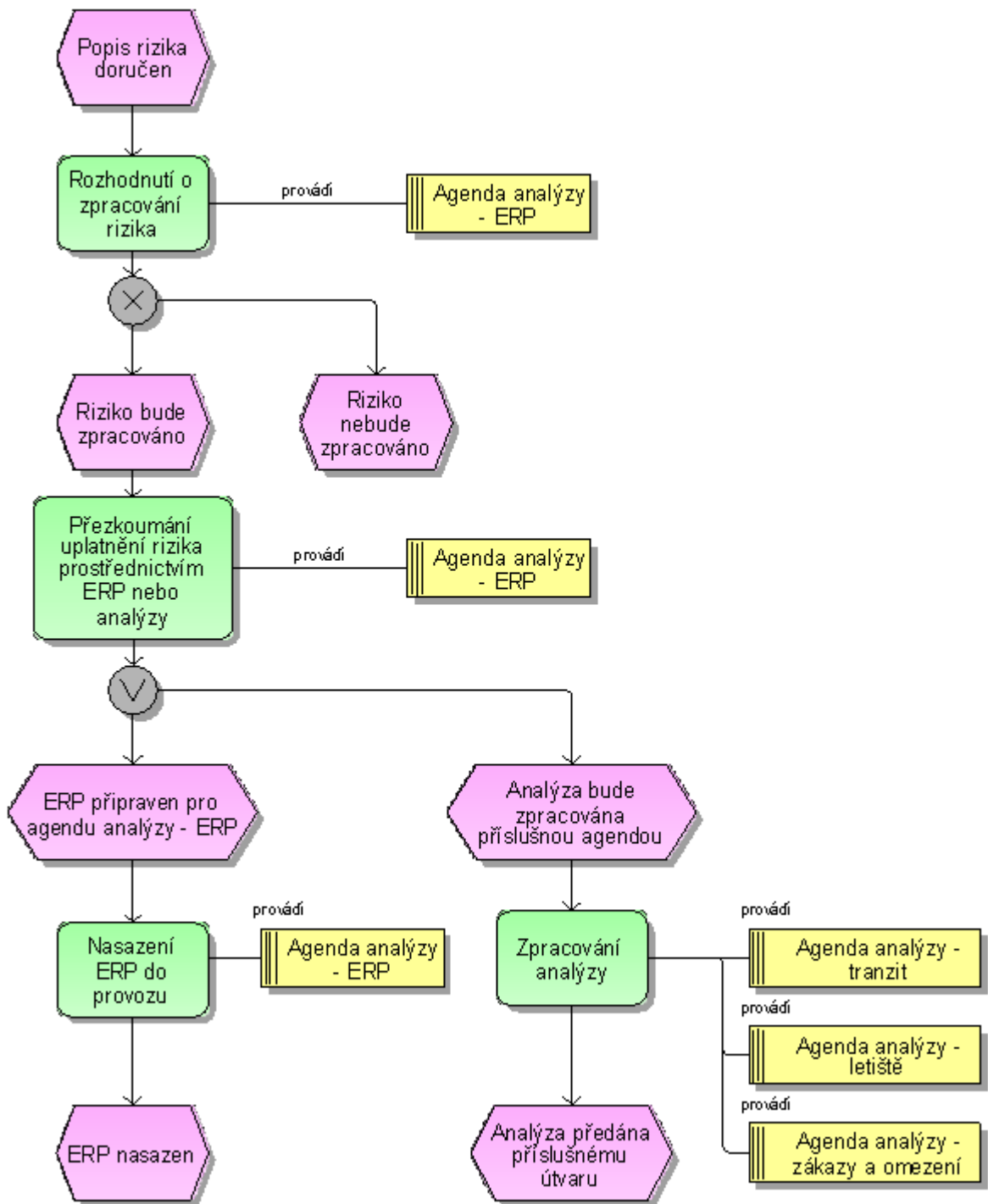
Kompetenční komplikace jsou dány jinými faktory, které nemohou být řešeny v rámci zaměření této práce.

Nabízí se řešení, ve kterém by roli komunikačního centra pro přebírání rizik EU převzala agenda analýzy – ERP, která se v procesu distribuce a zpracování rizika vyskytuje nejvíce. Výhodou tohoto řešení je odborná zdatnost pracovníků této agendy, kteří by tak dokázali částečně eliminovat rozesílání rizika ke zpracování všem agendám analýz.

V tomto případě by pracovníci agendy analýzy – ERP prováděli prvotní přezkoumání přijaté zprávy o riziku a ihned by zabezpečili také uplatnění rizikového profilu v celním řízení prostřednictvím příslušného informačního systému. V případě, že by ze zprávy mohla vyplynout také potřeba analýzy, pak tito pracovníci vzhledem ke své odbornosti jsou schopni rozeznat, na kterém místě bude provedení analýzy nejefektivnější – tzn. ke které oblasti má problematika přijatého rizika nejbliže.

Toto řešení nemá nevýhody předchozího řešení a odstraňuje jeho nedostatky.

K řešení změn by měla vzniknout pracovní podskupina, která by provedla přezkoumání organizačního řádu a vnitřních předpisů a navrhla by potřebné změny. Na rozdíl od předchozích skupin by se v zásadě nemuselo jednat již od počátku o zkušební provoz, ale o plnohodnotný provoz, byť by byl zahrnut v projektu jako zkušební.

Obr. 6 – Návrh procesu zpracování rizik EU [Vlastní zpracování]

Komplikace, které by mohly nastat, jsou jen teoretické, protože pracovníci agendy analýzy – ERP mají k plnění této kompetence všechny potřebné atributy - dostatek pracovníků, odbornost, znalost prostředí, spojení s elektronickým systémem EU. Měřítkem pro vyhod-

nocení efektivity by měl být průměrný počet agend na jedno riziko přijaté elektronicky z EU.

9.1.4 Nerealizovaná opatření

Ostatní kompetence, které se týkají provádění bezpečnostních a ochranných opatření již nevykazují žádné společné znaky (činnosti v nich jsou příliš specifické, např. provádění opatření při dovozu zbraní), které by mohly být průřezově zahrnuty do projektu.

V úvahu přicházely například řešení uplatňování rizik prostřednictvím ERIAN. Tato oblast se však netýká jen rizik z EU a nelze ji proto samostatně vyjmout ani řešit. Spíše se zde ukazuje, že případný projekt na zvýšení efektivit uplatňování rizik prostřednictvím ERIAN by měl zahrnovat také oblast rizik EU.

9.2 Zajištění projektu a měření efektivity projektu

Projekt musí být personálně zabezpečen a musí být stanovena hierarchie funkcí a odpovědností. Projekt by měl být zabezpečen třemi projektovými podskupinami:

- vzdělávací podskupinou,
- podskupinou podpory rozhodování a
- podskupinou uplatňování rizik z EU.

Vedoucí podskupin by měli tvořit vedení projektu a jeden z nich pak zároveň vedoucího projektu. Garantem projektu by pak měl být vedoucí (ředitel) útvarů zabývajících se celnictvím na GŘC.

V projektu mají být definovány cíle a podmínky, za kterých může být projekt považován za úspěšný. Úspěšnost projektu bude určena na základě efektivity upravovaných procesů. Efektivita procesů bude měřena pomocí zvolených měřítek. Pro každou oblast je zvoleno jedno měřítko. Celý projekt má další podmínky úspěšnosti:

- dokončení ve stanoveném termínu,
- nepřekročení předpokládaných nákladů,
- kladné vyhodnocení kvality po skončení projektu,
- výrazně lepší výstupy dle měřítek v porovnání s obdobím před spuštěním projektu.

Měřítko projektu jsou uvedena v Tab. 1. Projektové skupiny zabezpečí zjištění průměrných vstupních hodnot k datu spuštění zkušebního provozu.

Tab. 1 – Měřítko projektu

ID	Podskupina projektu	Měřítko	Požadovaná změna
1	Vzdělávací	podíl případů řešených s využitím podpory v porovnání s počtem případů celkově	Snížení
2	Podpory rozhodování	průměrná doba vyřizování požadavku na podporu	Snížení
3	Uplatňování rizik z EU	průměrný počet agend analýzy přidělených na zpracování jednoho rizika	Snížení

Při kladném hodnocení projektu budou jednotlivé součásti projektu zavedeny do běžné praxe celní správy.

9.3 Časový harmonogram projektu

Časový harmonogram projektu byl zpracován s využitím aplikace WINQSB. Dle rozboru činností z něj vyplývají tyto důležité skutečnosti:

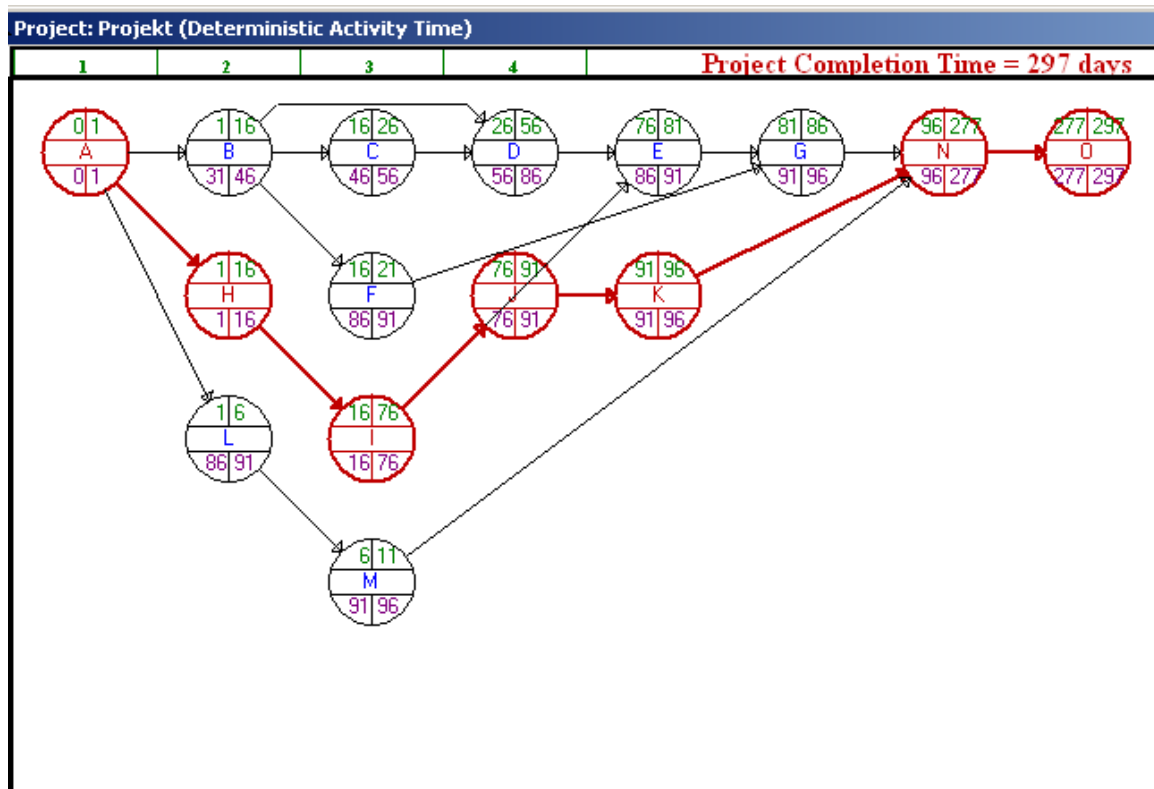
- projekt bude trvat 297 dní (soboty, neděle a svátky jsou v tomto údaji zahrnuty),
- na kritické cestě projektu z časového hlediska se nachází 7 z 15 činností,
- všechny činnosti podskupiny Podpory rozhodování jsou na kritické cestě,
- činnosti podskupin Vzdelávání a Uplatňování rizik z EU vykazují dostatečné časové rezervy,
- aby zkušební provoz mohl proběhnout v termínu od 1.1. do 30.6.2011, musí projekt začít nejpozději 27.9.2010,
- k tomuto datu musí být vybráni vedoucí pracovních skupin, kteří si k témuž datu vyberou členy skupin.

Vše je dokumentováno v Tab. 2.

Tab. 2 – Časový harmonogram projektu

ID	Pracovní skupina/činnost	Začátek nejdříve možný	Začátek nejpozdě- ji přípust- ný	Trvání (dny)	Možné zpoždě- ní začát- ku	Kritická cesta
A	Spuštění projektu	27.9.	27.9.	1	0	ANO
B	Vz - Zpracování plánu školení	28.9.	28.10.	15	30	NE
C	Vz - Zjištění počtu pracovníků, pro které je školení potřebné	13.10.	12.11.	10	30	NE
D	Vz - Zabezpečení školitelů – určení odpovědných osob za kvalitu školení	23.10.	22.11.	30	30	NE
E	Vz - Zabezpečení aktuálních informací pro školení	12.12.	22.12.	5	10	NE
F	Vz - Volba formy školení (e-learning, videokonference, osobní)	13.10.	22.12.	5	70	NE
G	Vz - Zpracování harmonogramu školení	17.12.	27.12.	5	10	NE
H	Po - Návrh změny organizačního řádu, návrh vnitřních předpisů	28.9.	28.9.	15	0	ANO
I	Po - Pilotní provoz na vybraném celním ředitelství, včetně hodnocení	13.10.	13.10.	60	0	ANO
J	Po - Úpravy org. řádu a vnitřních předpisů dle pilotního provozu	12.12.	12.12.	15	0	ANO
K	Po - Informování dotčených pracovišť o předpokládané změně	27.12.	27.12.	5	0	ANO
L	Up - Návrh změny organizačního řádu, návrh vnitřních předpisů	28.9.	22.12.	5	85	NE
M	Up - Informování dotčených pracovišť o předpokládané změně	3.10.	27.12.	5	85	NE
N	Spuštění ostré verze - provoz dle nových pravidel	1.1.	1.1.	181	0	ANO
O	Ukončení 21.7.2011 - hodnocení provozu za období 1.1.-30.6.2011	1.7.	1.7.	20	0	ANO

Obr. 7 znázorňuje síťový graf časového harmonogramu projektu. Byl rovněž vytvořen s pomocí WINQSB. Přehledně ukazuje kritickou cestu (červené šipky a uzly). „Nejnáročnějšími“ uzly z hlediska počtu vstupů a výstupů jsou uzel B (Zpracování plánu školení) a uzel N (Spuštění ostré verze), oba se součtem čtyř vstupů a výstupů. Uzel B se však nenachází na kritické cestě, což jeho význam snižuje.

Obr. 7 – Síťový graf projektu [Vlastní zpracování]

Z Obr. 7 je rovněž patrná možnost využití časových rezerv u uzlů L, M (skupina Uplatňování rizik EU) a uzlů B-G (skupina Vzdělávací).

9.4 Nákladová analýza

Náklady projektu byly stanoveny dle paušálního vyjádření nákladů na jednoho pracovníka v celní správě [14]. Ty činí 3 000 Kč na pracovníka, včetně režijních nákladů.

Tab. 3 – Náklady projektu

ID	Pracovní skupina/činnost	počet pracovníků přímo zúčastněných	počet pracovníků nepřímo zúčastněných	člověkodny	náklady
A	Spuštění projektu	8	70	90	270 000
B	Vz - Zpracování plánu školení	3	20	25	75 000
C	Vz - Zjištění počtu pracovníků, pro které je školení potřebné	3	62	20	60 000
D	Vz - Zabezpečení školitelů – určení odpovědných osob za kvalitu školení	3	10	10	30 000
E	Vz - Zabezpečení aktuálních informací pro školení	3	8	10	30 000
F	Vz - Volba formy školení (e-learning, videokonference, osobní)	3	10	10	30 000
G	Vz - Zpracování harmonogramu školení	3	10	20	60 000
H	Po - Návrh změny organizačního řádu, návrh vnitřních předpisů	3	10	25	75 000
I	Po - Pilotní provoz na vybraném celním ředitelství, včetně vyhodnocení	3	6	35	105 000
J	Po - Úpravy organizačního řádu a vnitřních předpisů dle pilotního provozu	3	10	25	75 000
K	Po - Informování dotčených pracovišť o předpokládané změně	3	54	30	90 000
L	Up - Návrh změny organizačního řádu, návrh vnitřních předpisů	2	8	20	60 000
M	Up - Informování dotčených pracovišť o předpokládané změně	2	8	10	30 000
N	Spuštění ostré verze - provoz dle nových pravidel	8	70	20	60 000
O	Ukončení projektu - vyhodnocení provozu za období 1.1.2011-30.6.2011	8	70	90	270 000
	Celkem	8	-	440	1 320 000

V Tab. 3 jsou vyjádřeni tzv. přímí a nepřímí účastníci projektu. Toto rozdělení je provedeno pro účely vyjádření nákladů projektu. Přímí účastníci projektu jsou k projektu vyčleněni a věnují mu veškerý čas (tzn. každý jejich odpracovaný den je zcela zahrnut v nákladech). Nepřímí účastníci projektu jsou pracovníci, kteří se na projektu účastní jen část pracovní doby, v rámci svých dalších povinností.

Celkové náklady projektu jsou takto vyčísleny na částku 1 320 tis. Kč. Projekt nevyžaduje dodatečné finanční zdroje. Pracovníci přímo zúčastnění na projektu nikde tzv. nechybí, protože celní správa běžně využívá k zavádění změn projektový způsob řízení a jedná se tedy o pracovníky, kteří se podílejí i na jiných projektech, nebo kteří právě prací na jiných projektech ukončí k datu spuštění tohoto projektu. Nepřímo zúčastnění pracovníci provádí své běžné činnosti – pouze je provádí jiným způsobem. Dle předpokladů projektu by měl být čas naopak ještě ušetřen, a tím i náklady. Ušetřené náklady budou součástí vyhodnocení projektu.

9.5 Rizika projektu

V projektu byla identifikována následující rizika, která tak tvoří kontrolní seznam (checklist) rizik uvedených níže.

Časové riziko – mohlo by se stát, že činnosti skupiny Podpory rozhodování (na kritické cestě) se protáhnou. Riziko je eliminováno poměrně nadsazenými časy pro splnění jednotlivých činností, tzn., že ačkoliv jsou činnosti na kritické cestě, je v nich obsažena rezerva na horní hranici odhadu trvání činností.

Finanční riziko – není v analýze nákladů definováno, protože projekt nevyžaduje žádné další náklady na zpracování, naopak již v době zkušebního provozu lze očekávat úspory vyjádřené v nižší spotřebě času na prováděné úkony. Tyto úspory budou převedeny ve prospěch zkvalitnění jiných činností.

Lidské zdroje – nedostatek potřebných pracovníků je vyloučen, protože celní správa disponuje dostatečným počtem pracovníků stále zúčastněných v projektech, které k datu spuštění tohoto projektu budou ukončeny. Nedostatek pracovníků provádějících konkrétní činnosti je rovněž vyloučen, protože lze očekávat naopak menší potřebu pracovníků na zajištění činností dle projektu.

Riziko odmítání změny – toto riziko zcela nepochybně hrozí, protože část pracovníků se bude cítit ohrožena snížením počtu pracovníků potřebných pro tyto činnosti po dokončení projektu. S pracovníky musí být vedena pravidelná a otevřená komunikace a je nutné, aby personální odbor identifikoval po skončení projektu nová pracovní místa, která je zapotřebí obsadit.

Riziko snížení kvality komunikace s EU – riziko je velmi malé a spočívá pouze v nahlášení nových kontaktních osob zpracovávajících rizika hlášená z EU. Na samotné přebírání zpráv o riziku a následné činnosti nemá tato skutečnost vliv.

Technologická rizika – nejsou identifikována, navržené změny nejsou složité. Není proto předpoklad, že by procesní analýza nebyla v souladu s projektovým záměrem. Celní správa využívá pro modelování procesů metodiku ARIS, včetně softwarového zabezpečení a má k tomuto účelu speciální tým pracovníků.

Riziko špatné komunikace – eliminováno zkušenostmi pracovníků celní správy s podobnými projekty.

Vzhledem k povaze rizik nejsou v projektu zpracovány krizové scénáře pro jejich řešení.

ZÁVĚR

Z důvodu pádu minulého systému zřízení v ČR a následnému novému uspořádání světa s narůstajícím mezinárodním terorismem nastává nová etapa mezinárodních bezpečnostních vztahů na celosvětové úrovni. Země, alespoň ty, které jsou členy EU, přistupují k bezpečnosti a ochraně společně, protože už se nepovažují za vzájemnou hrozbu. Společně také vystupují vůči rizikovým zemím a snaží se jednotným přístupem eliminovat možné hrozby z těchto zemí. O to se snaží i Celní správa České republiky prostřednictvím bezpečnostních a ochranných opatření, k jejichž provádění se zavázala.

Ve své práci jsem se pokusila přiblížit práci Celní správy České republiky, potažmo Společenství, právě v oblasti bezpečnostní a ochranné. Současný rozsah kompetencí a oblastí bezpečnostních a ochranných opatření, v nichž celní správa působí, je značný, což dokládají přehledy právních úprav jednotlivých zákazů a omezení.

Představila jsem Celní správu České republiky, přiblížila všeobecnou náplň její činnosti a postavení v rámci ČR. Cílem bylo analyzovat současný stav zabezpečení platných opatření v ČR a EU vůči nečlenským a vypracovat projekt ke zvýšení účinnosti těchto opatření. Popsaná legislativa v teoretické části a postupy v praktické části obsahují společné prvky při zajišťování bezpečnosti a ochrany. Lze tedy konstatovat, že stav zabezpečení platných opatření v ČR je totožný se zabezpečením v EU. Vypracovaný projekt zjednodušuje proces při rozhodování pracovníků v celním řízení při uplatňování bezpečnostních a ochranných opatření, který je v současnosti poněkud zdlouhavý. Zjednodušením se zvyšuje účinnost opatření a zvyšuje efektivita výkonu služby v této oblasti.

Práce mi podala ucelený pohled na problematiku bezpečnostních a ochranných opatření, který pro jeho složitost, náročnost a roztržitost v interních aktech celní správy není možno spatřit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY*Monografie:*

- [1] CARDA, A., KUNSTOVÁ, R. *Workflow*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2003. 155 s. ISBN 80-247-0666-0.
- [2] DALE, E. *Organizace*. 1. vyd. Praha: Institut řízení, 1972. 293 s. ISBN 50-001-72.
- [3] DUCHOŇ, Josef. *Využití controllingu pro podporu řízení, regulace, kontroly a ovládání procesů v Celní správě České republiky*. Zlín, 2004. 95 s. 14s. příloh. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky. Vedoucí diplomové práce Ing. Roman Bobák, Ph.D.
- [4] DUCHOŇOVÁ, Ivana. *Analýza odborného vzdělávání zaměstnanců v celní správě*. Zlín, 2008. 65 s., 4 s. příloh. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky. Vedoucí bakalářské práce doc. Ing. Josef Kubík, CSc.
- [5] EICHLER, Jan. *Terorismus a války na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. 352 s. ISBN 978-80-246-1317-8.
- [6] FOTR, J. DĚDINA, J., HRUZOVÁ, H. *Manažerské rozhodování*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2003. 250 s. ISBN 80-861119-69-6.
- [7] HENDRYCH, D. *Správní věda: Teorie veřejné správy*. 1. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2003. 196 s. ISBN 80-86395-86-3.
- [8] HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, 2004. 407 s. ISBN 80-7201-471-4.
- [9] OCHRANA, F. *Manažerské metody ve veřejném sektoru*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2002. 216 s. ISBN 80-86119-51-3.
- [10] POMAHAČ, R., VIDLÁKOVÁ, O. *Veřejná správa*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 290 s. ISBN 80-7179-748-0.
- [11] ŘEPA, V. *Podnikové procesy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. 228 s. ISBN 80-247-1281-4.
- [12] SMEJKAL, V., RAIS, K. *Řízení rizik*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2003. 270 s. ISBN 80-247-0198-7.

[13] TRUNEČEK, J. *Management znalostí*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 131 s. ISBN 80-7179-884-3

[14] Interní zdroje Celní správy

Internetové zdroje

[15] *Celní správa* [online]. [cit. 2010-03-01]. Dostupné na WWW: <<http://www.celnisprava.cz/CmsGrc/Celni-sprava-CR/O-ceske-CS/>>

[16] *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008 ze dne 23. dubna 2008, kterým se stanoví celní kodex Společenství (Modernizovaný celní kodex)* [online]. [cit. 2010-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:145:0001:0064:CS:PDF>>

[17] *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 648/2005 ze dne 13. dubna 2005, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství* [online]. [cit. 2010-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:117:0013:0019:CS:PDF>>

[18] *Nařízení Komise (ES) č. 1875/2006 ze dne 18. prosince 2006, kterým se mění nařízení (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství* [online]. [cit. 2010-02-22]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:360:0064:0125:CS:PDF>>

[19] *Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství* [online]. [cit. 2010-02-22]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:02:06:31993R2454:CS:PDF>>

[20] *Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství* [online]. [cit. 2010-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:02:04:31992R2913:CS:PDF>>

[21] *Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon* [online]. [cit. 2010-04-01]. Dostupné na WWW: <<http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-13-1993-sb-celni-zakon/>>

- [22] *Zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí* [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/leg_mezinarod_sankci.html>
- [23] *Narřízení Rady (EHS) č. 2580/2001 ze dne 27. prosince 2001 o zvláštních omezujících opatřeních namířených proti některým osobám a subjektům s cílem bojovat proti terorismu* [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001R2580:CS:HTML>>
- [24] *Zákon č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem biologických a toxinových zbraních* [online]. [cit. 2010-03-09]. Dostupné na WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?PC_8411_number1=281/2002&PC_8411_p=1&PC_8411_l=281/2002&PC_8411_ps=10#10821>
- [25] *Zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a přípravcích* [online]. [cit. 2010-03-12]. Dostupné na WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=356%2F2003&number2=&name=&text=>>
- [26] *Narřízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 689/2008 ze dne 17. června 2008 o vývozu a dovozu chemických látek* [online]. [cit. 2010-03-12]. Dostupné na WWW: <[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/vyvoz_a_dovoz/\\$FILE/oer-narizeni_689-20080731.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/vyvoz_a_dovoz/$FILE/oer-narizeni_689-20080731.pdf)>
- [27] *Narřízení Rady (ES) č. 1334/2000 ze dne 22. června 2000, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu zboží a technologií dvojího užití* [online]. [cit. 2010-03-13]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2000R1334:20071121:CS:PDF>>
- [28] *Narřízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin* [online]. [cit. 2010-03-15]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002R0178:CS:NOT>>

- [29] *Sdělení č. 572/1992 Sb., Federálního ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin* [online]. [cit. 2010-03-15]. Dostupné na WWW: <http://www.portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?b=572/1992>
- [30] *Zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty* [online]. [cit. 2010-03-16]. Dostupné na WWW: <<http://www.szpi.gov.cz/en/docDetail.aspx?docid=1006187&docType=ART&nid=11307>>
- [31] *Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči* [online]. [cit. 2010-03-16]. Dostupné na WWW: <<http://www.npu.cz/pp/dokum/legisl/pamzak/>>
- [32] *Narřízení Rady (ES) ze dne 9. prosince 1992 o vývozu kulturních statků* [online]. [cit. 2010-03-18]. Dostupné na WWW: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992R3911:20030605:CS:PDF>>
- [33] *Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků* [online]. [cit. 2010-03-18]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument6802.html>>
- [34] *Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech* [online]. [cit. 2010-04-18] Dostupné na WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?kam=zakon&c=477/2001>
- [35] *Narřízení Rady (ES) č. 842/2006 ze dne 17. května 2006 o některých fluorovaných skleníkových plynech* [online]. [cit. 2010-04-20] Dostupné na WWW: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:161:0001:0011:CS:PDF>>
- [36] *Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší* [online]. [cit. 2010-04-20] Dostupné na WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?kam=zakon&c=86/2002>
- [37] *Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči* [online]. [cit. 2010-04-20] Dostupné na WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?kam=zakon&c=326/2004>
- [38] *Narřízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 648/2005 ze dne 13. dubna 2005, kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství* [online]. [cit. 2010-04-21] Dostupné na WWW: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:117:0013:0019:CS:PDF>>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ADR	– Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí
AEO	– oprávněný hospodářský subjekt
BP	– biocidní přípravky
CAJ	– centrální analytická jednotka
CITES	– Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
CRMS	– Customs Risk Management System (systém řízení celních rizik)
CŘ	– celní ředitelství
CS	– celní správa
CÚ	– celní úřad
ČIŽP	– Česká inspekce životního prostředí
ERP	– elektronický rizikový profil
FAÚ MF	– finanční analytický útvar ministerstva financí
GMO	– geneticky modifikované organizmy
GP	– genetické produkty
GŘC	– Generální ředitelství cel
HLP	– humánní léčivé přípravky
JSD	– jednotný správní doklad
MK	– ministerstvo kultury
MO	– ministerstvo obrany
MPO-LS	– ministerstvo průmyslu a obchodu – licenční správa
MV	– ministerstvo vnitra
MZČR	– ministerstvo zdravotnictví
MZE	– ministerstvo zemědělství
MZV	– ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	– ministerstvo životního prostředí
SÚJB	– Státní úřad pro jadernou bezpečnost
SÚKL	– Státní ústav pro kontrolu léčiv
SZPI	– Státní zemědělská a potravinářská inspekce
ÚSKVBL	– Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
VLP	– veterinární léčivé přípravky
WCO	– Světová celní organizace
WTO	– Světová obchodní organizace

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1 – Proces poskytování podpory pro CÚ</i>	<i>43</i>
<i>Obr. 2 – Přehledový model zpracování rizik EU</i>	<i>45</i>
<i>Obr. 3 – Proces distribuce rizika.....</i>	<i>46</i>
<i>Obr. 4 – Proces zpracování rizika</i>	<i>47</i>
<i>Obr. 5 – Návrh procesu podpory</i>	<i>70</i>
<i>Obr. 6 – Návrh procesu zpracování rizik EU</i>	<i>72</i>
<i>Obr. 7 – Síťový graf projektu.....</i>	<i>76</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1 – Měřítko projektu</i>	<i>74</i>
<i>Tab. 2 – Časový harmonogram projektu</i>	<i>75</i>
<i>Tab. 3 – Náklady projektu.....</i>	<i>77</i>